

Podlaskie Wieści Oświatowe

Nr 4 (206)

ISSN 1509-3336

kwiecień 2018

W numerze:

Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej

„Pojąc niezrozumiałe, zrozumieć niepojęte” - kształcenie matematyczne z wykorzystaniem multimedialnych	4
Interaktywne środki przekazu służące nauczaniu i uczeniu się	5
Kodowanie na dywanie	6
Walory czynnościowego uczenia matematyki dzieci w wieku przedszkolnym	7
Aktywna tablica w „Dwójce”	8

Wsparcie uczniów

Matura - królowa egzaminów	9
Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych na przykładzie dzieci z Zespołem mikrodelecji 22q11	9
Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i upowszechnianie edukacji włączającej	11
Nadwaga i otyłość wśród dzieci i młodzieży	13
Dobro dziecka - priorytet działań w Przedszkolu Samorządowym Nr 58 Integracyjnym im. J. Wilkowskiego w Białymstoku	17
Bezpieczni w sieci	19
Ruch, muzyka i taniec	21

Innowacje i projekty

„Poznanie przez doświadczenie”	22
O roli projektów w nauczaniu języka niemieckiego	23
„Jabłko” - metoda projektu	24
Photony w „Bajkowej Krainie”	25
Relacja z obchodów XVI Święta Origami w Białymstoku	26

Szanowni Państwo Dyrektorzy szkół i placówek oświatowych woj. podlaskiego

Zespół Redakcyjny Podlaskich Wieści Oświatowych zaprasza do nadsyłania prac pisemnych i fotografii związanych z obchodami majowych świąt: Konstytucji 3 Maja oraz Święta Flagi. Najciekawsze opisy tych wydarzeń oraz ilustrujące je zdjęcia zamieścimy w czerwcowym numerze naszego pisma. Zachęcamy do dzielenia się z czytelnikami pomysłami na obchody ważnych, z punktu widzenia wychowania patriotycznego uroczystości.

Prace należy nadsyłać w terminie do 18 maja 2018 r. na adres: kostrowski@kuratorium.bialystok.pl

Miesięcznik Kuratorium Oświaty w Białymstoku Rynek Kościuszki 9, 15-950 Białystok
tel. (85) 748 48 48, fax (85) 748 48 49, e-mail: kuratorium@kuratorium.bialystok.pl, www.kuratorium.bialystok.pl

Skład kolegium redakcyjnego: Bożena Artukiewicz, Maryla Boćkowska, Grażyna Czyżewska, Dariusz Daniluk, Jolanta Górską, Tadeusz Halicki, Maritta Kossakowska, Jolanta Broda, Anna Mózdzynska, Marek Onoszko, Lucja Orzechowska, Krzysztof Ostrowski, Maria Pawełko, Barbara Pietraszuk, Alicja Witkowska.

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i zmiany tytułów, nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

Skład i druk: Drukarnia ARES s.c. R. i A. Józefowicz, ul. Włociańska 58, 15-199 Białystok, tel. 506 043 460,
e-mail: andrzej@aresdruk.pl, www.aresdruk.pl

Nakład: 800 egz

*„Człowiek jest wielki nie przez to,
co posiada lecz przez to, kim jest, nie przez to co ma,
lecz przez to, czym dzieli się z innymi”*

Jan Paweł II

Powołanie mnie na funkcję Podlaskiego Kuratora Oświaty zbiegło się w czasie ze śmiercią Barbary Pietraszuk, wieloletniego pracownika Kuratorium Oświaty w Białymstoku – wicekuratora, wizytatora, koordynatora Podlaskich Wieści Oświatowych.

Wiadomość ta wszystkich nas zasmuciła. Lubiliśmy i ceniliśmy Basię. Była to osoba ciepła, serdeczna, pełna życia, aktywna, ciekawa świata.

Pamiętam ten moment, kiedy w 1998 r. rozpoczęłam pracę w Kuratorium Oświaty na stanowisku wizytatora. Wtedy wicekuratorem była Barbara Pietraszuk. Z życzliwością, otwartością i cierpliwością dodawała otuchy takim osobom, jak ja wtedy - zagubionym w nowym miejscu pracy. Zaprzyjaźniłyśmy się. Znałam ją już wcześniej, raczej tak z oddali, ponieważ pełniła funkcję wiceprzewodniczącej NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Białymstoku, a ja zaangażowałam się w reaktywowanie „Solidarności” w swojej szkole. Otaczał ją nimb działaczki opozycji zarówno z 1980 r. jak i w okresie stanu wojennego, kiedy była represjonowana. Podziwiałam ją za patriotyzm, odwagę i bezkom-

promisowość. W 2014 r. w 25 rocznicę częściowo wolnych wyborów w Polsce Barbara otrzymała Odznakę Honorową Województwa Podlaskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie działalności na rzecz suwerennej i niepodległej Polski, upowszechnianie wartości patriotycznych, w tym za aktywne zaangażowanie w działalność ruchu „Solidarność” i współtworzenie Komitetu Obywatelskiego w 1989 r. na terenie województwa podlaskiego.

Jej pasją była edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży oraz praca społeczna dla innych. Swoją drogę w oświacie rozpoczęła na stanowisku nauczyciela w Zespole Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Supraślu. Z tą szkołą związana była emocjonalnie do końca jej istnienia. Za szczególne osiągnięcia oraz sukcesy była wielokrotnie wyróżniana

i nagradzana.

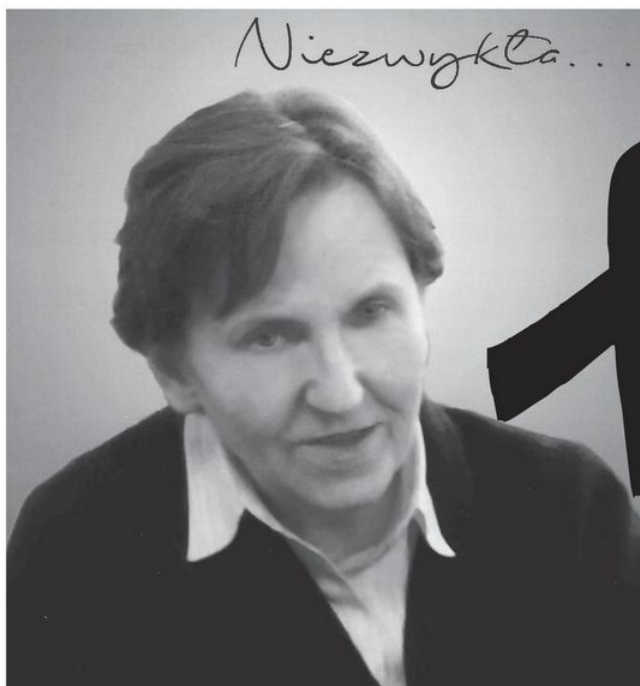
W uznaniu zasług została odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej i Medalem Złotym za Długoletnią Służbę.

Cieszę się, że mogłam spotkać Ją na swojej drodze. Wiele mnie nauczyła. Jestem Jej ogromnie wdzięczna za spokój, wytrwałość i konsekwencję w dążeniu do celu, za wszystko, co uczyniła dla podlaskiej oświaty. Dziękuję Ci Basiu!

O tym, jakim była człowiekiem, świadczy olbrzymi krąg ludzi, którzy towarzyszyli Jej w ostatnich chwilach, szczególnie trudnych ze względu na ciężką chorobę. Żegnała się, troszcząc się wyłącznie o nas, nie o siebie.

Basiu na zawsze pozostaniesz w naszych sercach i pamięci.

Beata Pietruszka
Podlaski Kurator Oświaty

„Pojąć niezrozumiałe, zrozumieć niepojęte” – kształcenie matematyczne z wykorzystaniem multimedialnych

Na podniesienie jakości edukacji matematycznej w dużej mierze ma wpływ podążanie za zmieniającym się światem. Potrzebą współczesnej szkoły jest wykorzystywanie technologii informacyjnej. Dzięki niej wzbogacamy proces dydaktyczny, rozbudzamy i poszerzamy zainteresowania uczniów, ułatwiamy przyswajanie wiadomości.

Stosując multimedia, stwarzamy uczniom możliwości samodzielnego tworzenia wiedzy matematycznej (w sytuacjach, w których można zastosować metodę problemową i pracę badawczą), rozbudzamy wyobraźnię matematyczną, a także uatrakcyjniamy lekcje i zajęcia dodatkowe. Ponadto ukierunkowujemy ucznia na wykorzystywanie edukacyjnych darmowych zasobów Internetu do poszerzania wiedzy. Ważne jest też zachęcanie do dzielenia się posiadaną wiedzą z innymi.

Osiągnięciu powyższych celów może służyć (tak jak w naszym przypadku) wprowadzenie innowacji pedagogicznej. Jej koncepcja powstała w oparciu o analizę podstawy programowej matematyki. Każde hasło programowe zostało przeanalizowane pod kątem:

- celów jego realizacji,
- zasobów multimedialnych, jakie można wykorzystać podczas jego realizacji,
- metod i form pracy.

Hasła programowe w ujęciu operacyjnym zaczerpnięte zostały z części „Treści nauczania - wymagania szczegółowe” podstawy programowej.

Wśród multimedialnych główną uwagę zwrócono na:

- komputerowe programy edukacyjne z zakresu matematyki,
- zasoby portali edukacyjnych,
- płyty z materiałami interaktywnymi dołączonymi do podręczników,
- inne (np. oferty wydawnictw, informacje tematyczne wyszukane w Internecie itp.).

Podczas kompleksowo wspoma-

ganego kształcenia matematycznego multimedia głównie pełnią rolę:

- wizualizacyjną (z wykorzystaniem prezentacji, animacji i objaśnień słownych),
- narzędzi pracy badawczej ucznia,
- źródła atrakcyjnych w formie i bogatych w treści ćwiczeń interaktywnych.

Spośród programów edukacyjnych z zakresu matematyki zapoznajemy uczniów m.in. z programem Geogebra, który jest pomocny przy uczeniu się geometrii. Uczniowie poprzez konstrukcje geometryczne wykonywane w tym programie mają możliwość obserwacji wykonanych przez siebie konstrukcji, zauważenia własności, zależności i związków oraz wyciągnięcia wniosków matematycznych. Pomocne są ciekawe, skłaniające do działania, pytania oraz atmosfera sprzyjająca spontanicznym wypowiedziom. Atrakcyjna forma zachęca do pogłębiania wiedzy. Świadczą o tym prace uczniów, którymi mogą pochwalić się przed kolegami. Szersze możliwości programu zaprezentowali naszym uczniom zaproszeni pracownicy i studenci Wydziału Matematyki Uniwersytetu w Białymstoku.

Przy realizacji innych zagadnień matematycznych multimedia służą do wizualizacji umożliwiającej upogłdowanie treści.

W klasie pierwszej gimnazjum multimedia wykorzystywaliśmy, tworząc diagramy procentowe, przy nauce geometrii oraz symetrii.

W drugiej klasie uczniowie mają okazję do samodzielnego odkrycia twierdzenia Pitagorasa, a podczas nauki siatek graniastosłupów, ostrosłupów oraz odcinków w graniastosłupach i ostrosłupach, pomocną rolę odegrały gotowe aplety i filmy dostępne w Internecie. Obserwując bryły, uczniowie rozwijają wyobraźnię przestrzenną.

W klasie trzeciej wizualizacja własności funkcji poparta opisem słownym sprawia, że treści te okazują się bardzo łatwe. Szczególnie wzrokowcy są zachwyceni tą formą nauki.

Zastosowane metody zwiększają zainteresowanie uczniów, ich koncen-

trację, a także zaangażowanie w lekcje. Uczniowie mają większe możliwości samodzielnego dochodzenia do wiedzy, pracy badawczej, analizowania informacji, kreatywności. Łatwiej powtórzyć, utrwalić wiedzę i rozwijać umiejętności zdobyte na lekcjach, oglądając filmy i aplety powtórnie w domu. Uczniowie chętniej przygotowują się do zajęć. Uczą się świadomego korzystania z Internetu. Uczniowie zdolni mają możliwość innego spojrzenia na omawiane problemy.

Na lekcjach i w pracach domowych często korzystamy z programów, filmów proponowanych przez wydawnictwo. Atrakcyjna forma, przyznawane medale, nagrody zachęcają do gry, do ćwiczenia sprawności rachunkowej i zdobywania wiedzy przez zabawę.

Aby zwiększyć zainteresowanie matematyką, prowadzimy zajęcia dodatkowe dla uczniów potrzebujących wsparcia oraz koła matematyczne. Zachęcamy do zainteresowania przedmiotem, proponując prace przy wielu pracach długoterminowych, projektach wewnątrzszkolnych, m.in.: „Symetrie wokół nas”, „Wielościanny foremny”, „Matematyka roweru”, „Zastosowanie matematyki w życiu codziennym”, „Matematyka w architekturze i sztuce” a także w projektach ogólnopolskich, np. projekt realizowany w ramach kursu „Edukacja z Internetem” - „Konstrukcje matematyczne nie takie nudne, jak je malują”.

Najważniejsze jest poznanie indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia, jego oczekiwań. Dużo daje motywacja, zachęcanie, wskazywanie mocnych stron, utwierdzanie ucznia w posiadanej wiedzy i pomoc w uwierzeniu w swoje możliwości. Dbamy o sukcesy ucznia, bo każdy sukces „dodaje skrzydeł”.

Jedna mała iskra może zainspirować i rozbudzić chęć zdobywania wiedzy z przedmiotu. Szukamy tej „iskry” i ją rozpalamy.

**Iwona Gałaszewicz
Alina Zambrzycka
Szkoła Podstawowa nr 10
im. Izabeli Branickiej
w Białymstoku**

Interaktywne środki przekazu służące nauczaniu i uczeniu się

Szkoła Podstawowa nr 5 w Białymstoku realizowała projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich pt. „Interaktywne środki przekazu służące nauczaniu i uczeniu się”. Uczestnikami działań projektowych byli nauczyciele oraz dyrekcja szkoły. Na początku oczywiście był pomysł – temat, który w sposób naturalny wypłynął z naszych potrzeb. Następnie w wyniku wyteżonej pracy napisaliśmy wniosek, znaleźliśmy partnerów oraz instytucję szkoleniową. I udało się, otrzymaliśmy akceptację i zielone światło na realizację zaplanowanych zadań.

Przedsięwzięcie projektowe wiązało się z osiągnięciem wielu celów. Najważniejszym było dla nas podniesienie kwalifikacji nauczycieli w dziedzinie stosowania nowoczesnych technologii komputerowych, interaktywnych mediów i technik audiowizualnych w praktyce szkolnej oraz doskonalenie umiejętności pracy z uczniem.

Jak powszechnie wiadomo, wykorzystywanie nowoczesnych technologii w codziennej pracy szkolnej nikogo już nie dziwi – to odpowiedź na specyfikę czasów, w których żyjemy. Dzisiejszy uczeń niemal od urodzenia funkcjonuje w świecie multimediów i Internetu. Technologię „nosi” w kieszeni, trzyma ją w dłoniach zarówno w domu, jak i w szkole. Aby nadążyć za swoimi uczniami – zawodowcami w dziedzinie technologii – współczesny nauczyciel oprócz doskonalenia umiejętności przekazywania wiedzy powinien ustawicznie rozwijać swoje kompetencje właśnie w zakresie nowoczesnych technologii. Stąd też nauczyciele oraz dyrekcja SP nr 5 wyrazili chęć uczestnictwa w projekcie oraz kursie zorganizowanym przez

szkoleniowe centrum dla nauczycieli Bios w Nikozji na Cyprze.

Działania na Cyprze

Pierwsza mobilność kadry naszej szkoły (6 nauczycieli) odbyła się maju 2017 roku i poprzedzona była intensywnymi przygotowaniem odpowiedniej dokumentacji, szkoleniami językowymi oraz kulturowymi.

Po przyjeździe do Nikozji okazało się, że uczestnikami doskonalenia byli także nauczyciele z Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec i Rumunii. Oni również przybyli do cyprijskiej stolicy zgłębiać tajniki nowoczesnych technologii w edukacji. Znaleźliśmy się więc w ścisłe międzynarodowym gronie.

Bios Life Long Learning Centre stale uaktualnia wiedzę i specjalistyczne umiejętności swoich trenerów. Pracownicy BIOS-u to profesjonalści posiadający wieloletnią międzynarodową praktykę. Dzięki nim poznaliśmy nowoczesne narzędzia do współpracy i komunikacji (Google Drive, Wikispaces), aplikacje do nauczania i uczenia się, serwisy edukacyjne pozwalające tworzyć materiały do użytku w klasie z tablicą interaktywną. Kolejnym wyzwaniem, z którym zmierzaliśmy się, były techniki tworzenia kodów QR, map Google i quizów. Nowe doświadczenia wykorzystujemy obecnie na lekcjach z różnych przedmiotów, co cieszy zarówno naszych uczniów jak i nauczycieli.

Istotnym elementem szkolenia były dwudniowe warsztaty filmowe z Davidem Handsem – doświadczonym filmowcem, który w swojej karierze pracował dla wielu kanałów informacyjnych, m.in. dla BBC. Niezwykle charyzmatyczny trener zainteresował nas technicznymi tajnikami nagrywania oraz tworzenia

projektów filmowych. Zdobyte umiejętności przekazujemy obecnie uczniom i nauczycielom. Szczególnie przydadzą się one tym, którzy pracują w naszej szkolnej telewizji – Kamienna TV.

Działania w Bułgarii

W ramach kolejnych działań projektowych 8 nauczycieli SP nr 5 we wrześniu 2017 roku było uczestnikami drugiej mobilności, tzw. „Job shadowing” w szkole sportowej w Sliven w Bułgarii. W trakcie obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli goszczącej nas szkoły zwracaliśmy szczególną uwagę na sposoby wykorzystywania na lekcjach interaktywnych środków przekazu.

Byliśmy świadkami nauki poprzez zabawę przy użyciu smartfonów. Jak to zwykle bywa, najmłodsze dzieci latkowie zrobili na nas największe wrażenie. Mieliśmy też okazję obserwować lekcje w starszych grupach wiekowych. Zdobywaliśmy doświadczenie i doskonaliliśmy umiejętności wykorzystywania nowoczesnych narzędzi. Poznaliśmy też nowe narzędzia pracy z tablicą interaktywną w oparciu o platformę Kahoot.it, LearningApps.org, Quizlet.com, gry językowe oraz zasoby wybranych stron internetowych. Prowadziliśmy dyskusje z dyrektorami i nauczycielami na temat metod i programów nauczania oraz bułgarskiego systemu edukacji. Przez ten rok wiele się u nas działo i widzimy, że dużo zadań jest jeszcze przed nami. Podczas wyjazdów zdobyliśmy wiedzę i umiejętności na temat stosowania nowoczesnych metod nauczania, środków dydaktycznych i środków przekazu (wykorzystanie tablic interaktywnych, metody filmu, interaktywnych zajęć). Podnieśliśmy

Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej

nasze kompetencje w dziedzinie korzystania z Internetu, poznaliśmy ciekawe, interaktywne aplikacje do pracy z uczniami (praca grupowa, tworzenie quizów, testów, sondaży). Zdobyliśmy wiedzę i umiejętności rozpowszechnialiśmy wśród nauczycieli SP5 w Białymstoku oraz podczas szkoleń Rad Pedagogicznych i lekcji otwartych. W tych zajęciach uczestniczyli także nauczyciele i dyrektorzy z innych placówek edukacyjnych. Uważamy, że wzbogacając warsztat pracy nauczycieli, znacząco podnosimy jakość pracy szkoły. Swoje umiejętności nabyte w trakcie wyjazdów przekazywaliśmy

uczniom również podczas zajęć dodatkowych, gdzie praca z interaktywnymi aplikacjami była tematem przewodnim. Nabyliśmy umiejętności związane z wykorzystaniem platformy e-learningowej oraz mediów społecznościowych służących rozwijaniu dalszych kontaktów, wymianie doświadczeń i doskonaleniu umiejętności. Utworzyliśmy też własną platformę, na której umieszczamy kursy, szkolenia, instrukcje dla nauczycieli i uczniów. Podnieśliśmy umiejętności tworzenia wspólnych projektów, przygotowywania i opracowywania materiałów oraz pracy zespołowej. Zdobyliśmy

wiedzę i umiejętności na temat zarządzania.

Ukoronowaniem pracy w naszym projekcie było zorganizowanie 8 listopada 2017 konferencji podsumowującej, na której byli obecni nauczyciele i dyrektorzy z białostockich szkół oraz przedstawiciele urzędów, m.in. Rafał Rudnicki – zastępca Prezydenta Miasta Białegostoku i reprezentujący Podlaskiego Kuratora Oświaty wizytator Andrzej Korolczuk.

**Renata Grzybowska-Pawlak
Agnieszka Iwanicka**

Kodowanie na dywanie

Jednym z podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej na rok 2017/2018 jest podniesienie jakości edukacji matematycznej. Kodowanie jest jednym z „najmodniejszych” ostatnio pojęć w przedszkolnej edukacji matematycznej. Wprowadzenie elementów kodowania w przedszkolu ma na celu rozwijanie kompetencji miękkich u dzieci takich jak nauka logicznego myślenia czy umiejętność pracy w zespole, kształtowanie u dzieci dobrych nawyków cyfrowych oraz upowszechnianie wiedzy na temat bezpiecznego korzystania z nowoczesnych technologii, rozwijanie umiejętności matematycznych, naukę stosowania zasad i schematów oraz rozwijanie umiejętności kreatywnego myślenia.

Coraz częściej możemy usłyszeć o robotach stworzonych specjalnie do nauki kodowania najmłodszych. Ale czy da się uczyć kodowania bez robota? Oczywiście! Wystarczy sięgnąć po Dary Froebela. W ten sposób kodowania uczą się dzieci w Przedszkolu Samorządowym nr 35 „Wesołe” w Białymstoku. Przedszkole to pracuje według programu Barbary Bilewicz-Kuźnia, Sylwii Kustosza i Katarzyny Małek „Dar zabawy”, który opiera się o tzw. „Dary”. Jednak zaczniemy od początku i wyjaśnimy pokrótce kim był ów Froebel, jakie miejsce odegrał w rozwoju myśli pedagogicznej. Na czym polega fenomen jego metody i dlaczego doroczne konferencje Froebelskie cieszą się tak dużym zainteresowaniem. Fryderyk W. Froebel zwany jest ojcem wychowania przedszkolnego. To on stworzył „dary” pomagające w uzewnętrznianiu się popędu dziecka do czynności. Samo pojęcie dar ma być odniesieniem do darów natury, które są

zazwyczaj źródłem pierwszych doświadczeń dziecka. Opracowany przez Froebela program edukacji przedszkolnej oparty jest na trzech kluczowych ideach.

Pierwszym założeniem opracowanego przez Froebela programu jest waloryzowanie zabawy swobodnej, będącej drogą uczenia się oraz istotnym czynnikiem rozwoju małego człowieka. Zabawę w tym wieku porównywał do pączków przyszłego życia, w których rozwija się i przejawia cała osobowość w swych najsukleńszych zadatkach. Zabawa rodzi bowiem spokój w sobie czy poza sobą ale, również pokój ze światem.

Założenie drugie skupia się na interakcjach społecznych. Interakcje te mają kluczowe znaczenie w życiu człowieka poprzez wpływ nie tylko na jego samopoczucie społeczne i emocjonalne, ale również otwarcie możliwości intelektualnych i odblokowywanie myślenia. Rola wychowawcy powinna być raczej bierna i polegać na

śledzeniu i ochranianiu dziecka.

Trzecim i zarazem ostatnim założeniem jest szacunek dla dziecka. W trakcie procesu uczenia się dziecko musi czuć, że jest wspierane i motywowane do bycia samym sobą, bo tylko wtedy stanie się autonomicznym podmiotem zdobywającym wiedzę.

Owocem pracy z „Darami” oraz inspiracją po III Ogólnopolskiej Konferencji Froebelskiej „Kreowanie nowej rzeczywistości edukacyjnej” w Lublinie były zajęcia otwarte dla rodziców. „W krainie figur – wstęp do kodowania z wykorzystaniem darów F. Froebela” to temat listopadowych zajęć otwartych. Celem ich było kształtowanie czynności intelektualnych: pamięci, spostrzegawczości, koncentracji uwagi, rozwijanie logicznego myślenia, utrwalanie wyglądu i nazw figur geometrycznych płaskich, poszerzanie zakresu dziecięcego liczenia, wspieranie aktywności i samodzielności dzieci, kształtowanie umiejętności współpracy i zgodnego współdziałania w grupie rówieś-

Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej

niczej, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za powierzone zadanie, kształtowanie umiejętności samokontroli, wspomaganie dzieci w rozumieniu i odczytywaniu kodu, rozwijanie kreatywności.

„Dary” służą dzieciom jako zabawki do swobodnych zabaw konstrukcyjnych, tematycznych, badawczych, ruchowych. Za ich pomocą nauczyciel i dzieci ilustrują treść wierszy, bajek, opowiadań. Dary służą bogaceniu wiedzy dziecka o świecie i systematyzowaniu pojęć, są podstawą dalszej pracy dydaktycznej z wykorzystaniem innych form aktywności, rozwijają wyobraźnię przestrzenną i twórczość, wyciszają i uspokajają dzieci. „Dary” można wykorzystywać do ćwiczeń umysłowych i twórczych, wszystko zależy od wyobraźni dzieci i nauczyciela.

Niezwykle ważne jest zorganizowanie przy współudziale dzieci przestrzeni zabawy, stworzenie tzw. kąci-ków do zabaw tematycznych. W naszym przedszkolu również znajdują się takie kąci: darów, twórczy, gospodarczy i badawczy. Dzieci przez cztery dni pracują w grupach zabawowo-zadaniowych w takim samym składzie,

każdego dnia w innym kąci. Dzień piąty poświęcony jest podsumowaniu całego tygodnia pracy i wyciągnięciu wniosków.

Tym razem figury geometryczne zdominowały cały tydzień pracy. Kolorowe figury płaskie: koła, kwadraty, trójkąty z „daru nr 7” posłużyły do ułożenia obrazków pikselowych w grupie darów. „Świat figurami rysowany” - to zadanie dla grupy twórczej. Dzieci musiały odczytać kod. Strzałka oznaczała wielkość figury, kleks jej kolor, a na końcu figura geometryczna. Po wybraniu odpowiedniej figury i przyklejeniu jej na kartkę, każdy mógł według własnej inwencji twórczej, z wykorzystaniem pasteli olejnych, dorysować co chciał. Powstały roboty, kosmici, rakiety, domy, figurki ludki. Woreczki sensoryczne w grupie badawczej posłużyły do odnalezienia za pomocą dotyku odpowiednich figur. Po wyjęciu odpowiednich figur dzieci przeliczały je, porównywały wielkości i układały z nich, na plastikowych talerzykach, rysunki. Grupa gospodarcza miała za zadanie odczytać zaszyfrowany guzikowy kod. Wielkość guzika to strzałka, kleks to kolor guzika

i na końcu rodzaj guzika: z dwiema dziurkami, czterema i na nóżce. Dzieci nawlekały guziki na nitki i przeliczały je. Piękne guzikowe korale ozdabiały niejedną szyję. Każde zajęcie to świetna zabawa dla dzieci ale i nauka.

Okazuje się że kodowanie również można wykorzystać do nauki języka angielskiego. Sześciolatki świetnie znają nazwy figur geometrycznych, kolory i kierunki. Czterolatki również potrafią wskazać koło, trójkąt, kwadrat i ich kolory. Dzieci świetnie rozumieją polecenia w języku angielskim, chętnie powtarzają i mówią rymowanki.

Co to jest kodowanie? Jak je stworzyć? Czy zawsze do tego potrzebny jest komputer? Okazuje się, że nie. Wystarczy tylko trochę wyobraźni, kreatywności i „Darów”.

**Ewelina Maliszewska
Joanna Lupińska
nauczycielki
Przedszkola Samorządowego
nr 35 „Wesołe”
w Białymstoku**

Walory czynnościowego uczenia matematyki dzieci w wieku przedszkolnym

Na podstawie wieloletniej obserwacji i doświadczeń, w pracy w przedszkolu został opracowany projekt „Matematyka jest wśród nas”. Ten projekt to połączenia czynnościowego nauczania matematyki z różnymi formami aktywności poznawczej dzieci w wieku przedszkolnym. Istotą projektu jest opracowany cykl zajęć realizujących treści matematyczne w różnych rodzajach aktywności dziecięcej, pozwalających na osiągnięcie sukcesu i budowanie pozytywnego obrazu własnego „ja”. Realizacja treści matematycznych została ujęta w następujące bloki tematyczne: Matematyka w kuchni; Matematyka ukryta w bajkach i literaturze dla dzieci; Matematyka na ulicy; Opowieści matematyczne; Aktywność ruchowa i matematyka; Aktywność muzyczna i matematyka; Aktywność plastyczna i matematyka. Bloki są realizowane podczas codziennych zajęć dydaktycznych, a także, na kole matematycznym, plastycznym kole badacza - zoologa oraz podczas realizowania przedstawień dziecięcych i nauczycielskich. Nasz projekt uwidacznia obecność matematyki w każdej chwili życia,

w każdej zabawie, na każdym zajęciu o każdej porze dnia.

„Matematyka w kuchni” - jest dla dzieci niezwykle atrakcyjna ze względu na wykorzystywane pomoce, które na koniec zajęć można zjeść - to stanowi ważny element emocjonalny, kształtujący pozytywne emocje i tym samym ułatwiający zapamiętywanie wiadomości i umiejętności matematycznych. Zajęcia te pomagają w przewidywaniu

następstw, czyli określeniu przyczyn i skutków, ponieważ przygotowując posiłek, należy wykonać pewne czynności w określonej kolejności. Uczą się określania związków przyczynowo-skutkowych i następstw /najpierw, potem, na końcu/. To także doskonały sposób na kodowanie - przepisów.

„Matematyka ukryta w bajkach i literaturze dla dzieci” - to wykorzystanie literatury dziecięcej do zaprojektowania

Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej

towania zajęć realizujących treści matematyczne. Dzieci lubią słuchać bajek i to stanowi aspekt budowania pozytywnych emocji, ponadto zabawa z ulubionym bohaterem bajki jest atrakcyjna dla dzieci i zachęca do podejmowania działań. To także nieskończona możliwość tworzenia bajek – dla nauczycieli i dzieci.

„Opowieści matematyczne” – to projektowanie, tworzenie opowiadań przyrodniczych, społecznych ukierunkowanych na wykonanie zadań matematycznych. Opowieść matematyczna odbywa się w oparciu o ruchomą gazetkę tematyczną przygotowaną do konkretnego opowiadania tak, aby dzieci manipulując jej elementami mogły rozwiązać zadanie matematyczne.

„Aktywność ruchowa i matematyczna” – ma zastosowanie w różnych częściach dnia przedszkolnego; organizowanie gier z użyciem przyborów gimnastycznych i kostki do gier,

mierzenie za pomocą umownej miarki odległości skoku lub rzutu, tworzenie za pomocą gumy do skakania figur geometrycznych.

„Aktywność plastyczna i matematyczna” – manipulowanie figurami geometrycznymi, porównywanie kształtów, wielkości, liczenie, wreszcie łączenie kilku elementów w jedną całość mającą konkretny kształt, który można nazwać to cel papieroplastyki z figur geometrycznych. W grupach starszych tworzenie gier planszowych, które można wykorzystać do zabaw w czasie wolnym. Lepienie z plasteliny to świetna okazja do kształtowania pojęcia stałości masy. „Aktywność muzyczna i matematyka” – służy do realizacji treści na temat Rytmu i rytmicznej organizacji czasu. Ciekawą zabawą jest zabawa z wykorzystaniem instrumentów muzycznych, tworzenie rytmów, odtwarzanie, układanie...

„Matematyka na ulicy” – blok

realizowany na spacerach, polega na wyszukiwaniu przez dzieci figur geometrycznych w otoczeniu. Jest to dobra okazja do liczenia oraz posługiwania się liczbami w różnych aspektach. Dzieci poznają zastosowanie cyfr w życiu codziennym; numerowanie domów, w ten sposób nabywają przekonanie, że wiedza matematyczna jest potrzebna w wielu sytuacjach życiowych.

W praktyce naszego przedszkola projekt „Matematyka jest wśród nas” doskonale zdaje egzamin, dzieci uczą się bez stresu, lęku, obawy przed pomyłką.

**Ewa Gierjeko,
Alicja Zarzecka,
Barbara Pasiuk,
Anna Jasnucik**

**Przedszkole Samorządowe nr 56
w Białymstoku**

Aktywna tablica w „Dwójce”

Co zrobić, aby nauka była efektywna, a dzieci chętnie pogłębiały swoją wiedzę? Sposobem na to może być wykorzystanie w szkole nowoczesnych technologii. Wprowadzanie ich do szkół jest we współczesnym świecie koniecznością, pomagając one młodemu pokoleniu czerpać jeszcze więcej z przekazywanej im wiedzy.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Mońkach otrzymała dwa interaktywne monitory dotykowe w ramach realizacji Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017-2019 – „Aktywna tablica”. Program zakłada wyposażenie szkół podstawowych w tablice interaktywne, interaktywne monitory dotykowe, projektory oraz głośniki. Finansowany jest w 80% ze środków budżetu państwa i w 20% z wkładu własnego organów prowadzących szkołę.

Wymienione urządzenia sprawiają, że lekcje są bardziej atrakcyjne i dynamiczne. Zwiększają motywację uczniów i nauczycieli, jak również zapewniają nowe doświadczenia w procesie edukacji. To pobudzenie zainteresowania uczniów prowadzi do podejmowania działań, odkrywania świata i pogłębiania wiedzy, a co za tym idzie do lepszych wyników w nauce. Wykorzystanie programów edukacyjnych

zawierających różnorakie animacje i zdjęcia w połączeniu z użyciem nowoczesnych technologii pomaga uczniom zrozumieć abstrakcyjne tematy i pojęcia. Treści kształcenia są prezentowane w interesujący i wielozmysłowy sposób. Użycie konkretnych przykładów w formie graficznej, wpływa na lepsze przyswajanie wiedzy przez uczniów. Monitory interaktywne sprawiają, iż nauka staje się bardziej wizualna. Nieograniczone są możliwości prezentacyjne. Formy nauczania dostosowane do potrzeb edukacyjnych uczniów sprawiają, iż ucz-

niowie z chęcią angażują się w lekcje.

Tradycyjny system nauczania w stylu nauczyciel, kreda i tablica został zastąpiony cyfrową edukacją, która jest zgodna z postępowaniem cywilizacyjnym. Dzięki nowoczesnym technologiom wiedza i umiejętności zdobyte przez uczniów są zdecydowanie trwalsze i efektywniejsze.

**Marta Pisanko
Szkoła Podstawowa nr 2
im. Jana Kochanowskiego
w Mońkach**

Matura - królowa egzaminów

„Tuż przed maturą kwitły kasztany...” To fragment piosenki - legendy nuconej z przymrużeniem oka przez pokolenia jako lektury obowiązkowej każdego maturzysty. Uczniowie z klasy 3b III LO w Białymstoku twierdzą, że tekst utworu Wojciecha Gąsowskiego jest im dobrze znany i fajnie go się śpiewa. Fajnie też by było dobrze zdać maturę i dostać się na wymarzone studia. Matura to dla wielu przepustka do przyszłości. Podobno (tak twierdzą psycholodzy) samo wykształcenie nie jest w stanie zagwarantować sukcesu w życiu. Liczą się pomysłowość i konsekwencja w działaniu, np. Andrzejowi Wajdzie brak matury nie przeszkodził w ukończeniu dwóch kierunków studiów: na Wydziale Malarskim krakowskiej ASP oraz reżyserii w Łodzi. Żadna z uczelni nie zwróciła uwagi na to, że w jego dokumentach brakuje matury. Wspominając swoją młodość, mówił: „Mam tylko tak zwaną małą maturę, okupacyjną. W Radomiu zrobiłem tylko cztery klasy gimnazjum, oczywiście na tajnych kompletach. Po wojnie byłem jeszcze w ostatniej klasie, ale już ciągnęło mnie do Krakowa. Obiecałem, że to nadrobię i zdam normalną maturę”.

Małgorzata Czarnota w artykule „Stres przedmaturalny” pisze, że „matura jest jednym z najbardziej stresujących momentów w życiu. I chociaż później na studiach podczas sesji egzaminacyjnych także często są testy dużo trudniejsze, to jednak zawsze najbardziej stresującym egzaminem za-

wsze wspomnianą jest matura”.

Dr Julita Koszur - psycholog ze Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej we Wrocławiu uważa, że stres „przedmaturalny jest zjawiskiem, który wynika z uwarunkowań ewolucyjnych. Negatywne emocje, jak np. strach, są stanami, które wyzwalają reakcje organizmu umożliwiające uniknięcie zagrożenia. Jest to swego rodzaju sygnał alarmowy, który na poziomie biologicznym skłania organizm do walki bądź ucieczki. Dlatego powszechnie wiadomo, że umiarkowany poziom stresu pełni funkcję mobilizującą i sprawia, że człowiek jest w stanie lepiej poradzić sobie z wieloma zadaniami”. Uczniowie już na początku nauki w szkole średniej otrzymują komunikat, że efektem końcowym edukacji jest egzamin dojrzałości. Przez cały okres trwania nauki są do niego przygotowywani. Mijają tygodnie, miesiące, wakacje i nadchodzi ten moment – dzień matury. Pachnące bzy i kwitnące kasztany, to czas przypominający maturzystom, że czekają arkusze maturalne. Od ich rozwiązania zależy ilość zdobytych punktów, które oznaczają „być” lub „nie być” na wymarzonej uczelni. Takie myślenie uruchamia w organizmie stres. Powołując się na doświadczenie zawodowe dr Julity Koszur, trzeba wiedzieć, że „stres w takim przypadku może przybrać dwie formy: mobilizacji do nauki, chęci sprostania postawionym zadaniom lub też może sparaliżować i wywoływać irracjonalny strach. Jak sobie poradzić w drugim przypadku?

Oczywiście należy się jak najlepiej przygotować do egzaminu – jeśli będziemy czuli, że posiadamy rozległą wiedzę, łatwiej będzie myśleć pozytywnie o czekającym egzaminie. Nie wolno jednak zapominać o odpoczynku. Nadmierne przepracowanie, uczenie się po nocach, brak snu, zmęczenie organizmu wpływa bardzo negatywnie na przyswajanie wiedzy, a to powoduje, że znów się pojawia zdenerwowanie. Dlatego warto rozdzielić czas na naukę, spotkania towarzyskie, uprawianie sportu – jest to psychiczny i fizyczny odpoczynek dający energię do dalszej pracy. Stres również może się pojawić w momencie, kiedy okaże się, że jest zbyt mało czasu na powtórzenie materiału. Dlatego warto odpowiednio wcześniej zaplanować, jak będzie wyglądała nauka – jak długo w ciągu dnia, jakie tematy są do „przerobienia”, ewentualnie z czyjej pomocy skorzystać w razie problemów. Dobra organizacja pracy sprawi, że poczujemy się pewniej”.

Uwaga maturzysty! Warto też (tak na wszelki wypadek) mieć plan B. Psychoterapeuta Jacek Santorski wyjaśnia, że „plan B to coś, co się wyłoni, jeżeli znamy swój azymut. Tym azymutem są wizje i wartości”.

Powodzenia na maturze.

Maryla Boćkowska
III Liceum Ogólnokształcące
im. K. K. Baczyńskiego
w Białymstoku

Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych na przykładzie dzieci z Zespołem mikrodelecji 22q11

Zespół mikrodelecji dwudziestego drugiego chromosomu (22q11.2), zwany również Zespołem Di George'a, dotyka jedno na tysiąc żywo urodzonych dzieci i jest po Zespole Downa drugim, najczęściej występującym zespołem genetycznym. Różnorodność możliwych objawów powoduje jednak, że dzieci z tą dolegliwością rzadko prawidłowo są diagnozowane.

Zespół delecji 22q11.2 może powodować 1/80 różnych cech klinicznych

występujących w różnym zestawieniu, zwykle po około kilkanaście cech u jednego dziecka. Dość często występującym zaburzeniem mającym wpływ na funkcjonowanie dziecka w szkole jest niepełnosprawność intelektualna występująca w różnym nasileniu. Różnorodność zaburzeń i ich różne kombinacje powodują, że każde pojawiające się w systemie edukacyjnym dziecko wymaga indywidualnego podejścia i ciągłego dostosowywania

ustalonych wcześniej zasad postępowania do mogących pojawić się kolejnych wyzwań.

W badaniach nad Zespołem 22q11.2 rozpoczętych już w latach 80-tych przewodzą ośrodki krajów zachodnich, a zwłaszcza w Stanach Zjednoczonych. Wyniki dotychczasowych badań wskazują, że odpowiednie podejście terapeutyczne na etapie szkolnego rozwoju może w zdecydowany sposób pomóc większości dzieci

z 22q1/4 osiągnąć odpowiedni poziom rozwoju niezbędny, by prowadzić w miarę samodzielne życie już jako osoba dorosła.

W Polsce Zespołem 22q1/4 zajmuje się kilka najważniejszych ośrodków medycznych i diagnostycznych. Genetyk, dr Beata Nowakowska z Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie, wystąpiła w styczniu ubiegłego roku w Białymstoku z wykładem zatytułowanym „Medyczne, terapeutyczne i wychowawcze wyzwania w pracy z dzieckiem z zespołem Di George'a”. Wykład ten można obejrzeć na stronie Miejskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w zakładce mieszczącej archiwalne wydarzenia. Kolejny wykład z ponownym udziałem dr Nowakowskiej oraz terapeutów zajmujących się pracą z dziećmi z 22q1/4 miał miejsce w listopadzie 2017r w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piasecznie. Filmy z tego spotkania są dostępne na stronach serwisu internetowego Youtube.

22q11 - najczęstsze objawy

Poza problemami kardiologicznymi czy związanymi z nieprawidłową budową aparatu mowy obszarem najsilniej oddziałującym na funkcjonowanie dziecka w grupie szkolnej są problemy natury psychologicznej i psychicznej, takie jak zaburzenia lękowe i fobie. Dzieci te mogą przejawiać poza tym nadpobudliwość psychoruchową, a także zachowania ze spektrum autyzmu, poza objawami głębokiego autyzmu. Dość często występuje też niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim lub umiarkowanym. Ma to swe odniesienie w problemach z myśleniem abstrakcyjnym czy rozumieniem złożonych poleceń. Dzieci takie mają też trudności z poradzeniem sobie z działaniami matematycznymi, zwłaszcza w klasach starszych.

Możliwości rozwoju z jednej strony, a poziom występujących zaburzeń z drugiej, są u tych dzieci zróżnicowane. Wszystkie jednak, według amerykańskich badań i obserwacji, wymagają dodatkowej pomocy w szkole. Najgorzej radzą sobie

w późniejszym życiu dzieci kształcące się w ramach indywidualnego nauczania domowego.

W okresie późniejszym, dorastania i dorosłości poważnym problemem mogą się stać zaburzenia psychiczne, takie jak depresja czy schizofrenia.

Nowe przepisy, wprowadzone we wrześniu 2017 roku, stawiają przed dyrektorami szkół wyzwania w obszarze dostosowania systemu szkolnego do opieki edukacyjno-terapeutycznej uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Jako rodzice dzieci niepełnosprawnych, których sytuacja w związku z powszechnie występującym w społeczeństwie niskim poziomem wiedzy o Zespole delecji 22q1/4 patrzymy na te zmiany w przepisach i organizacji pracy z nadzieją, ale też z pogłębioną obawą. Według relacji rodziców sytuacja w polskim szkolnictwie do tej pory (jeśli chodzi o opiekę nad uczniami z 22q1/4) była niewystarczająca, a w niektórych przypadkach po prostu zła. Wiązało się to często z postawą niezrozumienia, niechęcią do wprowadzania zmian czy nawet niedowierzania (!), że taki Zespół istnieje.

Z drugiej strony, niedostosowany system orzecznictwa, który nie obejmuje naszego Zespołu, powoduje, że diagnozowane dzieci mimo występowania wielu wad oraz trudności edukacyjnych nie otrzymywały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. W innych przypadkach orzeczenie nie wymieniało specjalistów i terapeutów w oczywisty sposób potrzebnych dziecku. Zdarzały się też sytuacje braku zatrudnionych terapeutów w szkołach i niezapewnienie dziecku odpowiedniej terapii mimo zaleceń w orzeczeniu, czy opinii. Wszyscy rodzice wypowiadający się na temat doświadczeń szkolnych wskazywali na problem orzecznictwa jako problem podstawowy.

Z trudności występujących już na etapie edukacji istotną kwestią, na którą zwracają uwagę rodzice jest brak nauczyciela wspomagającego w klasach szkół ogólnodostępnych. Sytuacja, gdy brak jest orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i dziecko z 22q1/4 trafia do 25-osobowej klasy

z jednym nauczycielem, jest sytuacją dość częstą. Uczeń, który nie radzi sobie z nauką obarczany jest poza zajęciami wyrównującymi w szkole, dodatkowymi zajęciami i korepetycjami w domu, lecz i tak nie przynosi to spodziewanych efektów. Dziecko bez asysty nauczyciela wspomagającego i bez dostosowanych do jego możliwości wymagań oceniane jest na poziomie ocen dopuszczających, co dodatkowo obciąża je emocjonalnie i może wpływać na pogłębienie zaburzeń sfery psychicznej.

Rozumiemy, że w polskim szkolnictwie rozpoczął się nowy etap – etap edukacji włączającej. Każda szkoła powszechna ma być gotowa na przyjęcie dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Taka jest teoria. Mamy ogromną nadzieję, że praktyka jej dorówna.

W Stanach Zjednoczonych, gdzie mamy zaprzyjaźnione rodziny z dziećmi z 22q1/4 system edukacji włączającej działa od lat i jest przez rodziców oceniany całkiem dobrze. Wprowadzenie go jednak wymagało zaangażowania ogromnych funduszy i dokonania zmiany w mentalnym postrzeganiu niepełnosprawności nie tylko u pracowników szkół ale w całym społeczeństwie.

Jako Stowarzyszenie 22q1/4 Polska staramy się temat Zespołu przybliżyć wszystkim tym, którzy z takimi dziećmi mogą mieć do czynienia. Poza wcześniej wymienionymi wykładami Stowarzyszenie 22q1/4 Polska założyło Grupę na portalu społecznościowym Facebook o nazwie „22q1/4 edu.pl”: <https://www.facebook.com/groups/465636243832040/>. Jest to miejsce stworzone z myślą o wymianie wiedzy i doświadczeń pomiędzy rodzinami, w których występuje Zespół, a specjalistami z zakresu medycyny, terapii i szkolnictwa, którzy już są zaangażowani w pracę z dziećmi 22q1/4 bądź też chcą wiedzę o Zespole poszerzyć.

Mariusz Piotrowicz
Stowarzyszenie 22q11 Polska

Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i upowszechnianie edukacji włączającej

W Szkole Podstawowej nr 1/2 z Oddziałami Integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku idea edukacji integracyjnej i włączającej realizowana jest od wielu lat. Nasze doświadczenia w tym zakresie sięgają 1999 roku, kiedy to w placówce powstały pierwsze klasy integracyjne oraz klasy dla dzieci z wadą słuchu.

Od 2008 roku, jako pierwsi w województwie podlaskim, organizujemy klasy dla dzieci z autyzmem.

Obecnie, na ogólną liczbę 468 uczniów – 89 to uczniowie posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Do naszej szkoły uczęszczają także uczniowie przewlekłe chorzy, obcokrajowcy i dzieci, które wróciły z zagranicy.

Kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w Szkole Podstawowej nr 1/2 odbywa się zgodnie z zasadami koncepcji edukacji włączającej w następujących formach organizacyjnych:

-klasy tradycyjne (ogólnodostępne) – z dodatkowo zatrudnionym (na etatu) nauczycielem współorganizującym w sytuacji, gdy w tej klasie uczy się dziecko niepełnosprawne;

-klasy integracyjne z nauczycielem współorganizującym proces kształcenia (wychowawca klasy pełni funkcję nauczyciela współorganizującego od klasy pierwszej do klasy ósmej);

-klasy specjalne dla uczniów z autyzmem, które współpracują z klasami integracyjnymi (dzieci z tych klas uczęszczają na wybrane zajęcia, np. plastyka, muzyka, wychowanie fizyczne do klas integracyjnych, organizowane są wspólne spotkania klasowe, wyjazdy, wyjścia do kina, teatru);

-klasa specjalna dla dzieci z wadą słuchu, która współpracuje z klasą tradycyjną (wspólne lekcje wychowania fizycznego, wycieczki, imprezy okolicznościowe).

W szkole prowadzony jest oddział przedszkolny – integracyjny, organi-

zowane jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Ofertę edukacyjną szkoły wzbogacają klasy sportowe o profilu szermierczym. W klasach tych uczą się także uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Nasi uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zdobywają wiedzę i umiejętności w warunkach odpowiadających ich specjalnym potrzebom, rozwijają swoje talenty i zainteresowania, biorą aktywny udział w życiu społeczności szkolnej i lokalnej.

W celu realizacji tych zadań zatrudniamy odpowiednio wykwalifikowaną kadrę. Są to: nauczyciele współorganizujący z dodatkowym przygotowaniem z zakresu pedagogiki specjalnej, nauczyciele specjaliści (pedagog specjalny, psycholog szkolny, pedagog szkolny, logopedzi, surdologopedzi, neurologopedzi, terapeuci rewalidacji indywidualnej, muzykoterapeuci, socjoterapeuci, terapeuci pedagogiczni, terapeuta metody EEG Biofeedback, nauczyciele gimnastyki korekcyjnej), nauczyciele przedmiotów oraz nauczyciele pełniący funkcję pomocy w klasach dla dzieci z autyzmem.

Przyjmując dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do szkoły, podejmujemy szereg działań adaptacyjnych. Dzieciom z przedszkoli znajdujących się na naszym osiedlu organizujemy imprezy integracyjne, np. „Bajkowe spotkania w Jedenastce”, Festyn sportowo-rekreacyjny „Z Jedynastką po zdrowie”. Wspólnie z Radą Osiedla i przedszkolami organizujemy Spartakiadę Osiedla Sienkiewicza „Razem weselej”. Nasi przyszli uczniowie mają okazję poznać szkołę podczas Dnia Otwartego SP 1/2.

Z chwilą podjęcia decyzji przez rodzica o zapisaniu dziecka do naszej placówki, nauczyciele nawiązują współpracę ze specjalistami z przedszkola, do którego uczęszcza dziecko. Tworząc klasy pierwsze, zwracamy szczególną uwagę na odpowiedni dobór uczniów niepełnosprawnych w każdym oddziale. Obecność wśród rówieśni-

ków dzieci z różnymi niepełnosprawnościami sprzyja tworzeniu najbardziej naturalnego środowiska społecznego.

W szkole powołany jest Zespół ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów, w skład którego wchodzi specjaliści oraz nauczyciele współorganizujący, pełniący jednocześnie funkcje koordynatorów klasowych zespołów, powołanych dla każdego ucznia z orzeczeniem. Zespół koordynuje wszystkie działania dotyczące kształcenia dzieci niepełnosprawnych, w ścisłej współpracy z rodzicami.

Nauczyciel współorganizujący wspiera uczniów w czasie zajęć edukacyjnych. Współpracuje z nauczycielem przedmiotu, dostosowując treści, metody, formy, środki dydaktyczne, tempo i czas pracy do możliwości rozwojowych ucznia. Czuwa nad ocenianiem. W ocenianiu bierzemy pod uwagę wysiłek dziecka, jego zaangażowanie, samodzielność w pracy. Bazujemy na jego mocnych stronach.

W naszej pracy wykorzystujemy różnorodne metody aktywizujące, np. metodę projektów, metodę symulacyjną, burzę mózgów. Metody kształcenia są stosowane w połączeniu z metodami wspierającymi rozwój dziecka, np. Metodą Ośrodków Pracy, Metodą Dobrego Startu, Metodą Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, Metodą Kinezylogii Edukacyjnej Dennisona oraz metodami komunikacji wspomagającej i alternatywnej. Stosujemy nauczanie wielopoziomowe i pracę w grupach. Mocną stroną naszej placówki jest bogata oferta zajęć specjalistycznych. Organizujemy zajęcia rewalidacji indywidualnej, terapię pedagogiczną, terapię logopedyczną, muzykoterapię, zajęcia z psychologiem, socjoterapię, gimnastykę korekcyjną, terapię metodą EEG Biofeedback. Uczniom z trudnościami w nauce i zachowaniu zapewniamy różne formy zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Obcokrajowcom i uczniom wracającym z zagranicy organizujemy dodatkowe lekcje języka polskiego.

Zgodnie z ideą edukacji włączającej dostosowaliśmy bazę materialną do potrzeb każdego ucznia. Zlikwidowane zostały bariery architektoniczne. Wszystkie ciągi komunikacyjne wewnątrz szkoły i sale lekcyjne zostały wyłożone wykładziną antypoślizgową. W szkole urządzono wiele gabinetów specjalistycznych. Każda klasa dla dzieci z autyzmem ma oddzielną salę z dodatkowym pomieszczeniem do relaksacji, gdzie uczniowie mają możliwość wyciszenia się i odpoczynku. Sale lekcyjne i pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w odpowiednie pomoce dydaktyczne. Świetlica zapewnia opiekę i organizację czasu wolnego nie tylko najmłodszym uczniom, ale także dzieciom niepełnosprawnym uczącym się na drugim etapie edukacyjnym. Uczniowie z klas dla dzieci z autyzmem przebywają w świetlicy pod dodatkową opieką pomocy nauczyciela.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi są włączani w życie całej społeczności szkolnej. Proces ten realizujemy na poziomie zespołu klasowego, szkoły i środowiska.

Wychowawca każdej klasy troszczy się o prawidłowe relacje między wszystkimi uczniami. Zadanie to realizowane jest poprzez: zajęcia integracyjne o charakterze psychoedukacyjnym, tematykę godzin wychowawczych związaną z kształtowaniem postaw tolerancji, zrozumienia i szacunku wobec słabszych, organizowanie pomocy koleżeńskiej, wycieczki, wspólne wyjścia do kina, teatru. Wszyscy uczniowie są włączani do udziału w przedstawieniach klasowych i inscenizacjach okolicznościowych.

Prezentują swoje zdolności podczas Szkolnego Turnieju Talentów. Uczniom wybitnie zdolnym wręczane są statuetki na corocznej Gali Koziółki.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi aktywnie uczestniczą we wszystkich uroczystościach i imprezach szkolnych. Biorą udział w turniejach i zawodach sportowych, np. w Ogólnopolskim Turnieju „Pierwszy krok szermierczy”, Turniej Tańca, Turnieju Tenisa Stołowego. Z sukcesem prezentują się w konkursach szkolnych. Zdobywają nagrody i wyróżnienia, są laureatami i finalistami wojewódzkich konkursów przedmiotowych. Przykładem może być nasz uczeń z autyzmem – dwukrotny laureat Wojewódzkiego Konkursu Historycznego. Zapewniamy im w ten sposób poczucie przynależności do szkolnej zbiorowości oraz możliwość przeżycia sukcesu.

Każde dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ma możliwość uczęszczania na zajęcia pozalekcyjne: koła przedmiotowe, zajęcia artystyczne i sportowe, zajęcia w ramach różnych projektów, np. „Rozwijamy talenty”. Na zajęciach pozalekcyjnych uczniowie rozwijają swoje pasje i zainteresowania, uczą się współpracy, odpowiedzialności i wytrwałości w dążeniu do celu. Przełamują własne bariery i ograniczenia.

Współpraca z rodzicami to bardzo ważny element pracy szkoły. Rodzice są naszymi partnerami w podejmowaniu ważnych decyzji. Ściśle współpracujemy w tym zakresie z Radą Rodziców. Rodzice naszych uczniów aktywnie uczestniczą w imprezach i uroczystościach szkolnych. Razem ze swoimi dziećmi startują

w konkurencjach sportowych w corocznym Sportowym Turnieju Rodzin, występują na scenie w szkolnych Jasełkach. Te wspólne przedsięwzięcia integrują szkolną społeczność.

Rodzice uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi otrzymują w szkole pomoc i wsparcie ze strony nauczycieli i specjalistów, biorą udział w szkoleniach, konsultacjach, w spotkaniach grupy wsparcia. Aktywnie włączają się w proces tworzenia jak najlepszego środowiska do nauki dla swoich dzieci. Przykładem mogą być szkolenia dla nauczycieli prowadzone przez naszych rodziców: „Funkcjonowanie dziecka z autyzmem z punktu widzenia rodzica”, „Dziecko z zespołem Di George’a”.

W celu zapewnienia pełnego wsparcia wszystkim uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także ich rodzicom, SP nr 1/2 ściśle współpracuje z wieloma instytucjami i placówkami: z przedszkolami, szkołami, Domem Pomocy Społecznej, Radą Osiedla Sienkiewicza, osiedlowym Klubem „Mikron” i biblioteką publiczną. Podejmujemy wspólne działania, np. Piknik Rekreacyjny Osiedla Sienkiewicza, Patriotyczne Śpiewanie Osiedla Sienkiewicza, Spartakiada Osiedla Sienkiewicza.

Współpracujemy z Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi, instytucjami wspierającymi dziecko i rodzinę: MOPR, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny, Stowarzyszeniem „Droga”, świetlicami terapeutycznymi. Przykładem systematycznej współpracy może być prowadzenie zajęć przez terapeutów z Krajowego Towarzystwa Autyzmu z uczniami klas

ogólnodostępnych. Ściśle współpracujemy z placówkami kształcenia nauczycieli (CEN, MODM) w zakresie doskonalenia naszej kadry w obszarze pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Działania w kierunku edukacji włączającej, które podejmujemy w naszej szkole, przynoszą zamierzone efekty. Zauważamy na co dzień, że uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi stają się bardziej otwarci, nawiązują relacje i więzi z innymi dziećmi. Poprzez kontakty z pełnosprawnymi rówieśnikami lepiej przyswajają sobie normy i zasady życia w grupie, poprawiają sprawność ruchową, rozwijają mowę, wyobraźnię. Zdobywają wiedzę i umiejętności, rozwijają zdolności i zainteresowania, odnoszą sukcesy w konkursach. Wzmacnia to ich poczucie wartości, mobilizuje do dalszej pracy.

Pozostałe dzieci poprzez codzienne przebywanie z niepełnosprawnymi rówieśnikami uczą się wytrwałości, umiejętności pokonywania trudności życia codziennego, tolerancji, akceptacji, rozumienia choroby, wrażliwości, empatii, otwartości, uczynności, umiejętności współpracy.

Następuje zwiększenie uczestnictwa wszystkich uczniów w życiu szkoły.

Rodzice, widząc akceptację dla niepełnosprawności ich dziecka, łatwiej przezwyciężają trudności związane z jego wychowaniem. Widzą szansę na

prawidłowy rozwój społeczny, emocjonalny i umysłowy swojego dziecka. Mogą realizować plany związane z jego edukacją i jednocześnie uczą się odpowiedzialności za jego rozwój.

Praca z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zachęca nauczycieli do intensywnego samokształcenia, wzbogacania własnego warsztatu metodycznego, rozwijania umiejętności komunikacji w dialogu z drugim nauczycielem. Nauczyciele stają się bardziej twórczy, bardziej tolerancyjni i wrażliwi. Potrafią stawiać uczniom odpowiednie wymagania.

W odniesieniu do społeczności lokalnej efektem naszej pracy jest poprawa jakości edukacji dla wszystkich,

zwalczanie dyskryminacji oraz pomoc w przezwyciężeniu ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Szkola nasza zapewnia równe szanse rozwoju wszystkim dzieciom. Podchodzimy indywidualnie do nauczania, uwzględniając sytuację ucznia – jego zdolności, specyfikę rozwoju, wielokulturowość, uwrażliwiamy na inność. Dzięki temu każdy uczeń czuje się w naszej szkole bezpiecznie i osiąga sukcesy na miarę swoich możliwości.

Katarzyna Jemiolo-Rabiega
wicedyrektor SP nr 11
Bożena Wasilewska
pedagog specjalny

Nadwaga i otyłość wśród dzieci i młodzieży

Według badań Światowej Organizacji Zdrowia i Imperial Collage London liczba otyłych osób na całym świecie w wieku 5-19 lat na przestrzeni ostatnich czterech dekad wzrosła 10-krotnie. W 2016 roku w tym przedziale wiekowym odnotowano 124 miliony osób z otyłością oraz 2/3 milionów z nadwagą. W Polsce średni poziom BMI wynosił 19,3 kg/m², co kwalifikuje nas na 103 miejscu w światowym rankingu otyłości. W 2017 roku Instytut Matki i Dziecka opublikował badania WHO European Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI) dotyczące dzieci klas drugich i trzecich szkół podstawowych. W badaniu

wykazano, iż 34,2% dzieci ma nadwagę lub otyłość. Dodatkowo, co dziesiąty ośmiolatek miał rozpoznane nadciśnienie tętnicze krwi, mogące być konsekwencją nadwagi i otyłości.

Nadmierna masa ciała u dzieci i młodzieży, spowodowana przez zbyt duże gromadzenie się tkanki tłuszczowej w organizmie, stanowi rosnący problem zdrowotny, jak również ekonomiczny. W wyniku przekroczenia norm dla masy ciała obserwuje się zjawisko nadwagi, a w konsekwencji otyłości. Otyłość to stan, w którym dochodzi do zwiększenia masy ciała powyżej prawidłowych wartości określonych dla danej płci, wieku i wzrostu.

Podział otyłości

W praktyce klinicznej podstawowy podział otyłości wśród dzieci i młodzieży obejmuje otyłość pierwotną oraz wtórną. Otyłość pierwotna, inaczej prosta, stanowi najczęstszą jej postać i występuje u blisko 90% osób z rozpoznaną chorobą. Spowodowana jest dodatnim bilansem energetycznym, czyli dysproporcją między ilością energii dostarczonej i wydatkowanej przez organizm. Za przyczynę najczęściej uważa się czynniki genetyczne łączące się z uwarunkowaniami środowiskowymi takimi jak ograniczona aktywność fizyczna oraz niepra-

XVI Święto Origami w Białymstoku

widłowa dieta ze zwiększonym udziałem żywności wysoko przetworzonej zawierającej duże ilości węglowodanów prostych oraz kwasów tłuszczowych nasyconych. Wg WHO blisko połowa ośmiolatków sięga po słodczyce częściej niż raz w tygodniu. Otyłość wtórna jest skutkiem zaburzeń gospodarki hormonalnej, efektem ubocznym stosowania leków, konsekwencją zespołów wad rozwojowych czy też uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego. Do nadmiernej masy ciała przyczynia się zaburzenie układów, które regulują pobór i wydatek energetyczny.

Konsekwencje

Nadwaga i otyłość występująca u dzieci niesie za sobą szereg konsekwencji mogących objawić się w wieku dorosłym. Nadmierny przyrost masy ciała jest główną przyczyną rozwoju chorób układu krążenia, w tym miażdżycy i nadciśnienia tętniczego. Istniejąca otyłość zwiększa ryzyko cukrzycy typu II, zaburzeń gospodarki lipidowej np. hipercholesterolemii. U dzieci istnieje predyspozycja do centralnego odkładania się tkanki tłuszczowej, czyli do otyłości brzusznej, sprzyjającej rozwojowi zespołu metabolicznego. Nadmierna masa ciała zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia chorób nowotworowych w przyszłości takich jak rak trzonu macicy, endometrium, prostaty, jajnika i jelita grubego. Otyłość negatywnie wpływa na rozwój układu kostno – stawowego, m.in. sprzyja powstawaniu wad postawy, np. skrzywienie kręgosłupa, płaskostopia i koślawości kolan. U dziewcząt wzrost masy ciała może prowadzić do zaburzeń miesiączkowania, natomiast u chłopców powodować zaburzenia dojrzewania płciowego. Problem stanowią również zaburzenia emocjonalne. Dzieci, u których obserwuje się zwiększenie masy ciała, często nie akceptują własnego wyglądu, mają niską samoocenę, są wykluczane społecznie, co prowadzi do izolacji oraz może zwiększyć ryzyko stanów depresyjnych w przyszłości.

Konkluzja

Przytoczone wyniki badań są potwierdzeniem istnienia problemu nadwagi

i otyłości wśród dzieci i młodzieży. W celu redukcji ryzyka choroby należy wprowadzić szeroko pojęte działania i projekty w kwestii edukacji zdrowotnej służącej zmianie nawyków żywieniowych. Pomocne w tym celu byłoby wdrożenie programów profilaktyki otyłości w szkołach, w których edukacją dzieci zająłby się zespół składający się z lekarza, dietetyka, fizjoterapeuty oraz psychologa. Taki zespół jest w stanie zapewnić prawidłową edukację na każdej płaszczyźnie, od odpowiedniej diety, ćwiczeń fizycznych, po sposoby radzenia sobie ze stresem i innymi problemami, z którymi boryka się dzisiejsza młodzież. Szkoły we własnym zakresie mogą organizować wszelkiego rodzaju zajęcia dotyczące żywienia, zmian nawyków i podstawowej wiedzy dotyczącej składników odżywczych, np. na godzinach wychowawczych. Dodatkowo nauka aktywnych sposobów spędzania wolnego czasu mogłaby pomóc w ograniczeniu ryzyka omawianej choroby. Ważne jest zachęcanie uczniów do różnego rodzaju przedsięwzięć angażujących ich w sposób aktywny, np. mogłyby być to konkursy szkolne i międzyszkolne. Warto zacząć od małych kroków, by mogły w przyszłości zaowocować czymś większym, np. można zorganizować akcje aktywne przerwy, kiedy to raz dziennie na długich przerwach organizowany byłby konkurs z wykorzystaniem różnych dyscyplin sportowych, drużynowych jak i indywidualnych: biegi zespołowe, hula-hop, skakanie na skakance. Możliwością jest wiele. Już takie działania pomogą zachęcić młodzież do odłożenia swoich telefonów i będą stanowiły ciekawy przerwianik między zajęciami, podnoszący im poziom energii. Najważniejsze, by pomóc uczniom uczynić ten pierwszy krok do zmiany postaw w trosce o ich zdrowie.

Angelika Sochoń,
Izabela Fiuk
studentki II stopnia dietetyki
Uniwersytetu Medycznego
w Białymstoku

Literatura

1. NCD Risk Factor Collaboration (NCD-RisC). *Worldwide trends in*

*body-mass index, underweight, overweight, and obesity from 1975 to 2016: a pooled analysis of 2416 population-based measurement studies in 128*9 million children, adolescents, and adults. The Lancet, 2017*

2. Jo Inehley, Dorothy Currie, Taryn Young, Oddrun Samdal, Torbjørn Torsheim, Lise Augustsøn, Frida Mathison, Aixa Aleman-Diaz, Michal Mølchø, Martijn Weber and Vivian Barnekow *Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being health behaviour in school-aged children (HBSC) study: International report from the 2013/2014 survey.*

3. Mazur J. (red.): *Zdrowie i zachowania zdrowotne młodzieży szkolnej w Polsce na tle wybranych uwarunkowań socjodemograficznych. Wyniki badań HBSC 2014. Instytut Matki i Dziecka, Warszawa 2015.*

4. Alicja Karney, Hanna Brągoszewska, Leszek Soluch, Mariusz Oltarzewski: *Czynnik ryzyka rozwoju miażdżycy u otyłych dzieci w wieku 6-12 lat. Developmental Period Medicine; 2017; XXI; 3: 259-265.*

5. Artur Barczyk, Anna Kutkowska-Kazmierczak, Jeñifer Casta eda, Ewa Obersztyñ: *Genetyka otyłości – patogenetyczne, aspekty kliniczne i diagnostyczne. Developmental Period Medicine; 2017; XXI, 3: 186-202.*

6. Monika Maciąg, Kamil Maciąg: *Dzieci i młodzież XXI w. – ujęcie społeczne. Lublin, Wydawnictwo Tygiel, 2017, ISBN 978-83-65598-99-.*

7. Wąsowski M., Walicka M., Marciñkowska-Suchowierska E.: *Otyłość – definicja, epidemiologia, patogenetyczne. Postępy Nauk Medycznych; 2013; XXVI, 4.*

8. WHO *Childhood Obesity Surveillance Initiative (COSI) – Protocol, October 2016*

9. Katarzyña Maćkowiak-Lewandowicz: *Otyłość dzieci w ujęciu historycznym. Anna Medicorum Poloniae; 2017; 7(1): 37-48.*

Dobro dziecka - priorytet działań w Przedszkolu Samorządowym nr 58 Integracyjnym im. J. Wilkowskiego w Białymstoku

Terapia wychowanków naszego przedszkola, opieka nad dziećmi o specyficznych potrzebach edukacyjnych wymaga od dyrekcji i całego personelu dostosowania zarówno bazy, sprzętu rehabilitacyjnego, pomocy oraz odpowiedniego przygotowania kadry. Systematycznie wychodzimy naprzeciw tym potrzebom, a dobra współpraca specjalistów i nauczycieli w dziedzinie terapii naszych wychowanków przynosi widoczne efekty.

Proces wdrażania dziecka do edukacji w tak specyficznej instytucji wymaga uwzględnienia jego potrzeb, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa i profesjonalnej terapii.

Nasi wychowankowie mają często problem z nawiązaniem kontaktów z rówieśnikami, są mało samodzielni, a ich rozwój mowy jest często opóźniony. Wielu z nich odczuwa zmęczenie zbyt dużą ilością bodźców lub doznań, a czasem nawet obcowaniem z innymi dziećmi. Dzieci te stają się apatyczne lub agresywne, trudno przewidzieć ich zachowanie, muszą więc być pod stałą i baczna obserwacją wychowawców. W trosce o eliminowanie zachowań niepożądanych musimy zdobyć się na wiele cierpliwości, okazywać stanowczość a nie gniew czy zniecierpliwienie, co często bywa trudne. Dzieci ze spektrum autyzmu, czy opóźnione w rozwoju intelektualnym bacznie obserwują otoczenie i uczą się przez naśladownictwo, dlatego tak istotny jest ich kontakt z rówieśnikami. W przypadku dzieci autystycznych znalezienie drogi do ich świata nie jest łatwe, dlatego tak istotne jest kroczenie w tempie pozwalającym dziecku na osiągnięcie drobnych sukcesów, które my terapeuci dostrzegamy, doceniamy i rozwijamy. Nagroda najpierw fizyczna potem społeczna zachęca dziecko do wysiłku. Pamiętamy o ograniczeniach dziecka, czy to w za-

kresie komunikacji, czy obniżonej sprawności manualnej, gorszym rozumieniu poleceń, słabej koncentracji uwagi, nadaktywności, biernym uczestnictwie w zajęciach programowych. Wcześniej czy później uwzględniając zasadę dobrowolności osiągamy zamierzony cel, ponieważ dzieci krok po kroku same włączają się do zabaw i zajęć, osiągają sukces na miarę swoich możliwości. Staramy się zapewnić pomoc i czas potrzebny do wykonania podjętych czynności. Wspólne przebywanie dzieci w przedszkolu integracyjnym sprawia, że nasi wychowankowie zyskują sympatię kolegów, a ich

bezdarność wywołuje u sprawnych przedszkolaków chęć niesienia pomocy

To, w jaki sposób terapeuci ukierunkowują tę współpracę, warunkuje sukces integracji. Dzieci o harmonijnym rozwoju akceptują odmienne zachowania kolegów i ich mniejsze możliwości traktują jako cechę osobowości, a nie wadę. Terapeuci po rozpoznaniu potrzeb wychowanków starają się pomóc ściśle współpracując ze sobą i rodzicami naszych wychowanków. Organizują warsztaty, zajęcia otwarte z udziałem rodziców, którzy chętnie wraz z dzieckiem bawią, uczą, usprawniają w zakresie rozwoju

mowy, możliwości ruchowych, sprawności manualnych, grafomotoryki, motoryki dużej i małej, terapii ręki, wspólnego czytania prezentacji literatury dziecięcej, kulinariów a nade wszystko integrują społeczność przedszkolną

Rodzice chętnie prowadzą zajęcia, prezentując ciekawe zawody własne, a tym samym sprawiają że ich osobiste dziecko czuje się w tym dniu kimś wyjątkowym.

W przedszkolu jest wiele dzieci uzdolnionych artystycznie, o wyższym niż przeciętny intelekt a jednocześnie

ze skłonnościami do zaburzeń emocjonalnych. Większy potencjał wiedzy już na starcie daje o sobie znać nie zawsze w aspekcie pozytywnym. Dzieci te są dociekliwe, sprawnie wykonują zadania, błyskawicznie zapamiętują teksty odtwarzanych ról. W środowisku domowym często są chwalone, a ich sukcesami wszyscy się zachwycają. Tymczasem w społeczności grupowej nie zawsze radzą sobie z emocjami i trudno im zaakceptować fakt, że dziś zajęły drugie miejsce. Czują się wówczas zawiedzione, osłabia się ich instynkt poznawczy, potrafią być

apatyczne lub złośliwe. Dzieci z wyższymi niż przeciętne możliwościami intelektualnymi często miewają problemy z akceptacją samych siebie, są płaczliwe, gdy coś nie układa się po ich myśli. I tu pojawia się nasza rola i bardzo ścisła współpraca z rodziną dziecka, co czynimy, pomagając wzmocnić dziecko i ukierunkować jego rozwój emocjonalny. W większym stopniu o sukcesach dziecka decyduje dojrzałość emocjonalna i społeczna, niż talent i uzdolnienia. Nauczyciele i specjaliści natychmiast reagują na takie sytuacje i problemy, organizując spotkania, prowadząc rozmowy. Takie wspólne zajęcia dają dzieciom możliwość porównania swoich możliwości, reakcji kolegów na porażki i sukcesy.

W przedszkolu staramy się pomóc dzieciom z radzeniem sobie ze stresem. Zachowanie dziecka jest odpowiedzią na warunki, jakie stwarzają mu dorośli. Objawy takich zaburzeń to nic innego jak wołanie o pomoc w sytuacji, kiedy dziecko czuje się bezradne, osamotnione, niedowartościowane. Reakcje dziecka wynikają z jego przeżyć a próba zrozumienia i współczuwania problemów jest drogą do pokonywania sytuacji trudnych.

Nieprawidłowości w zachowaniu nie powstały z dnia na dzień, lecz są odzwierciedleniem tego, co dziecko przeżyło, doświadczyło, jakie były

wzory zachowania w okresie poprzedzającym, ciągła koncentracja rodziców na dziecku, utwierdzanie w przekonaniu, że jest idealne. Jednak, jak pokazują przykłady, są one mało samodzielne w wielu aspektach życia. Odbija się niekorzystnie w dalszym etapie edukacji i rozwoju. Ciągłe obserwacje dzieci i dobra znajomość ich potrzeb i przyczyn powstawania problemów, jest pierwszym etapem do podjęcia środków zaradczych i przyczynia się do zlikwidowania lub chociaż złagodzenia złego stanu rzeczy, zwłaszcza, że kolejnym etapem jest nauka w szkole.

Wspólne zajęcia dzieci, rodziców i nauczycieli pozwalają wyraźniej obserwować każde dziecko w różnych okolicznościach i dostrzegać jego mocne i słabe strony.

Tak jest na spotkaniach organizo-

wanych przez współpracujących ze sobą specjalistów. Organizując zajęcia sprawnościowe, widzimy wyraźnie jak dużym problemem są liczne wady postawy przedszkolaków. Należy przyznać, że coraz większa liczba dzieci zaczynających naukę w szkole ma już stwierdzone wcześniej wady postawy lub rozbieżności w prawidłowej budowie i funkcjonowaniu poszczególnych elementów ciała. Wynika to z braku ruchu i nieodpowiedniej diety dziecka. Cywilizacja niesie coraz więcej uwarunkowań działających destrukcyjnie na funkcję kręgosłupa. Diagnoza postawy dziecka w wieku przedszkolnym może skutecznie zapobiec pogłębianiu się wady, co stwarza możliwość wczesnego ich korygowania. Dlatego też organizujemy w przedszkolu zajęcia z zakresu gimnastyki korekcyjnej, by uświadomić

dziecku i rodzicom fakt istniejącej wady i wynikających stąd zagrożeń.

Na takich spotkaniach dzieci bawią się, a rodzice otrzymują zalecenia i wskazówki, jak ćwiczyć z dzieckiem w domu. W każdej chwili opiekunowie, rodzice mogą zwrócić się do nas z prośbą o poradę zarówno w sferze rozwoju ruchowego, jak też intelektualnego dziecka, stąd też konieczność, a jednocześnie dla nas przyjemność, iż możemy pomóc naszym podopiecznym wielopłaszczyznowo, ponieważ dobro dziecka jest naszym priorytetem.

**Barbara Gaińska
Żaneta Gaińska**

Bezpieczni w sieci

Dla współczesnej młodzieży Internet istnieje od zawsze. Według badań, przeprowadzonych przez Pracownię Edukacyjnych Zastosowań Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych NASK z roku 2017, Internet nastolatkom służy głównie do korzystania z serwisów społecznościowych, gdzie swoją codzienną obecność zadeklarowało 78,1%. Codzienny kontakt online ze znajomymi potwierdziło ponad 68% ankietowanych, zaś słuchanie muzyki i oglądanie filmów – 68,2%. Pozostałe obszary dotyczą m.in.: poszerzania wiedzy w ramach swoich zainteresowań, hobby, odrabiania lekcji, poszukiwania informacji, a także prowadzenia własnego bloga lub strony internetowej, przetwarzania zdjęć czy tworzenia grafiki.

Z jednej strony Internet daje niemalże nieograniczone możliwości, jest oknem na świat, a z drugiej – niesie ze sobą pewne zagrożenia, głównie w sferze bezpieczeństwa. W Polsce już od wielu lat istnieją organizacje po-

dejmujące działania na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, korzystających z Internetu i nowych technologii. Organizatorzy ogólnopolskiego święta pod hasłem „Dzień Bezpiecznego Internetu” (DBI) obchodzonego w Polsce od 2005 roku, rokrocznie zachęcają szkoły, domy

kultury, organizacje pozarządowe, firmy a nawet osoby prywatne do realizowania lokalnych inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa młodych internautów. Tegoroczne obchody DBI obchodzone są pod hasłem „Tworzymy kulturę szacunku w sieci”. Internet pozwolił na zatarcie się granicy pomiędzy światem

rzeczywistym a wirtualnym. Błędne myślenie, iż jest się w sieci anonimowym oraz bezkarnym wyzwoliło w człowieku najgorsze cechy.

Pomimo iż Konstytucja zapewnia nam wolność słowa, czyli prawo do publicznego wyrażania swojego zdania oraz poglądów, to nie jest ono bez ograniczeń. Obrażanie oraz znieważanie innych osób w Internecie można spotkać w komentarzach, na forach internetowych, w grupach dyskusyjnych, na portalach społecznościowych; nie każdy jednak zdaje sobie sprawę, że jest to czyn karany. Organizatorzy DBI pragną podkreślić, że szacunek jest ważny nie tylko w odniesieniu do innych ludzi, ale także do własnej osoby. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na zjawisko sextingu. Otrzymywanie oraz wysyłanie intymnych zdjęć od/do innych osób przez Internet bądź przez MMSy to rozpowszechnione wśród nastolatków zjawisko, które może doprowadzić do tragicznych konsekwencji. Zgodnie z danymi pochodzącymi z badań przeprowadzonych przez Pracownię Edukacyjnych Zastosowań Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych NASK, co 1/10 ankietowany nastolatek przynajmniej raz w życiu wysłał swoje intymne zdjęcie osobie znanej tylko z Internetu, niestety – jak podaje źródło – zjawisko to z roku na rok staje się coraz bardziej powszechne. Szkoła jako środowisko lokalne, w którym dzieci i młodzież spędzają sporą część życia powinna swoimi działaniami wspomagać ideę DBI. Ministerstwo Edukacji Narodowej jako jeden z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2017/2018 obrało punkt dotyczący bezpieczeństwa w Internecie oraz odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych.

Dbając o bezpieczne i twórcze wykorzystanie Internetu przez młodzież oraz dostosowując się do wymogów MEN, Zespół Szkół Elektrycznych w Białymstoku prowadzi szereg działań w tym zakresie. Od roku 2016 w lutym podejmowane są liczne działania zmierzające do realizacji celów wpisanych w obchody DBI. Poprzez tablicę informacyjną na hoku szkolnym oraz prezen-

tację multimedialną przybliżane są zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu, problemy, z jakimi można spotkać się w sieci, a także sposoby ich rozwiązywania. Quiz wiedzy oraz konkurs graficzny mają na celu stworzenie uczniom możliwości do sprawdzenia własnego poziomu wiedzy i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa w Internecie oraz rozwijanie aktywności twórczej. Na godzinach z wychowawcą oraz zajęciach z informatyki poruszane są zagadnienia dotyczące najważniejszych aspektów bezpieczeństwa w Internecie (hejt, cyberprzemoc, krytyczne podejście do źródeł). Nie zapominamy także o rodzicach: na stronie internetowej szkoły w zakładce „Rodzice” zamieszczono prezentację multimedialną dotyczącą zjawiska cyberprzemocy, sposobów reagowania oraz instytucji świadczących pomoc w tym zakresie. Pozostałe inicjatywy to: prelekcje z udziałem przedstawicieli innych instytucji, w tym Politechniki Białostockiej, udział nauczycieli i uczniów w kursach e-learningowych dostępnych na stronie <http://edukacja.fdds.pl>, spot informacyjny w radiowęzle szkolnym.

Kontynuując działania w tym zakresie, ZSE od listopada 2017 do stycznia 2018 roku realizował zajęcia warsztatowe dla uczniów, rodziców oraz nauczycieli. Warsztaty odbywały się w ramach projektu szkoleniowego „Cybernauci – kompleksowy projekt kształtowania bezpiecznych zachowań w sieci”, realizowanego przez fundację Nowoczesna Polska. Na stronie internetowej projektu można skorzystać z ogólnodostępnych materiałów edukacyjnych z zakresu bezpiecznego korzystania z TIK oraz cyberbezpieczeństwa.

Telefony, smartfony, tablety – różnorodność wynalazków sprawiła, że współczesny internauta nie jest już postrzegany jako osoba zamknięta w swoim pokoju, siedząca przed monitorem komputera. Zjawisko to niesie za sobą konieczność systematycznego monitorowania wirtualnych trendów wśród młodzieży. W 2015 roku szkoła przystąpiła do projektu badawczego „Dbam o mój z@sięg”. 228 uczniów ówczesnych klas pierwszych wzięło

udział w badaniu ankietowym poświęconym zjawisku cyberprzemocy oraz fonoholizmu (uzależnienia od telefonu komórkowego). Efektem końcowym było otrzymanie raportu tabelarycznego z wynikami. Raport ten posłużył do zaplanowania dalszych działań na rzecz bezpieczeństwa. Ponadto każdy uczeń biorący udział w badaniu otrzymał informację zwrotną dotyczącą problemu cyberprzemocy oraz używania telefonu komórkowego.

Młodzież ZSE nie tylko uczestniczy w aktywnościach skierowanych bezpośrednio do niej ale – nabierając doświadczeń w tym obszarze – przekazuje zdobytą wiedzę młodszym kolegom i koleżankom. Kampania „Mój smartfon, mój mały świat – klikam z głową”, realizowana wspólnie z Urzędem Komunikacji Elektronicznej, z powodzeniem już drugi rok szkolny realizuje działania mające na celu uświadamianie dzieciom zagrożeń wynikających z nieograniczonego korzystania z technologii informacyjnej. Powyższe działania przynoszą obopólną korzyść, z jednej strony wprowadzają dzieci szkół podstawowych bezpiecznie w świat cyberprzestrzeni, a z drugiej uczą młodych ludzi kształcących się w Elektryku kontaktu z szerszą publiką, przygotowując ich do wejścia na rynek pracy.

Postęp technologii mobilnych, jaki dokonuje się na naszych oczach, pociągnął za sobą wiele nieprzewidzianych zjawisk. Pojawily się nowe zagrożenia dla młodego człowieka, problemy psychospołeczne, uzależnienia od bycia online czy cyberprzestępstwa. Należy jednak pamiętać, że Internet jest także doskonałym narzędziem służącym do nauki. Z tego powodu zadaniem placówek oświatowych jest upowszechnianie zasad bezpiecznego i właściwego zachowywania się w Internecie oraz wyrabianie umiejętności klasyfikowania i wartościowania wiadomości zdobytych w sieci.

Dorota Niedźwiedz
Zespół Szkół Elektrycznych
im. prof. Janusza Groszkowskiego
w Białymstoku

Ruch, muzyka i taniec

Dzieci, które w wieku przedszkolnym uczą się prawidłowej wymowy, lepiej sobie radzą w szkole. Dlatego warto, już od najmłodszych lat wprowadzić zajęcia logorytmiczne w przedszkolu. Głównym celem tych zajęć jest korygowanie nieprawidłowej artykulacji głosek a przy tym uświadomienie na cechy wspólne muzyki i mowy, takie jak: rytm, melodia, tempo, dynamika, barwa dźwięku, dzięki płynnemu ruchowi, wesołym rymowankom i piosenkom.

Podczas zajęć przedszkolaki uczą się prawidłowo oddychać, usprawniają narządy mowy – co jest warunkiem prawidłowej artykulacji głosek. Wzbogacają słownictwo czynne i bierne, opanowują formy gramatyczne oraz nabywają umiejętność spójnego wypowiedzenia się.

Ćwiczenia, które zawsze występują na zajęciach logorytmicznych to:

ćwiczenia oddechowe, fonacyjne, ćwiczenia głosowe (wywoływanie, doskonalenie i utrwalanie głosek), ćwiczenia usprawniające motorykę narządów mowy, ćwiczenia słuchowe, ćwiczenia koordynacji wzrokowo - ruchowej, śpiew i ruch przy muzyce, odtwarzanie i tworzenie muzyki a także zabawy dźwiękonaśladowcze.

Szczególnym elementem, który mobilizuje dzieci do ćwiczeń jest akompaniament naturalny i perkusyjny zaznaczający rytm słów, podkreślający metrum i pełniący funkcję ilustracyjną.

Podczas zajęć wykorzystywane są środki dydaktyczne jak np. karty logopedyczne, plansze obrazkowe oraz przybory do ćwiczeń indywidualnych, bańki mydlane, baloniki, lusterka, słomki, instrumenty perkusyjne.

Zachęcam nauczycieli, aby stwarzali okazje do usprawniania narządów artykulacyjnych u dzieci. Oprócz ty-

powych ćwiczeń, należy zwracać uwagę aby dzieci przeżuwały jedzenie z zamkniętymi ustami oraz prawidłowo przełykały płyn po jednym łyku zachowując czynności: dziecko nabiera łyk napoju, unosi język, zamyka zęby, połyka płyn. Podczas zabaw dydaktycznych warto zadawać pytanie dzieciom „gdzie znajduje się nasz język - w górze na waleczku dźwiękowym czy na dole za ząbkami” przy wypowiedzianiu konkretnej sylaby lub słowa.

Podczas wspólnej zabawy dzieci chętnie ćwiczą, jednocześnie poprawiają swoją dykcję przyswajając łańcuchy językowe. Zabawą sprawiającą im wiele radości jest wypowiedzianie jak najszybciej wyrazów i zdań z trudnymi połączeniami spółgłoskowymi.

Joanna Kulikowska-Jopich
Przedszkole Samorządowe nr 1
w Białymstoku

„Poznanie przez doświadczenie”

W naszym przedszkolu aktywnie współpracujemy z rodzicami. Jedną z form współpracy jest cykl zajęć i zabaw typu rodzic-dziecko-nauczyciel "Znajdź czas dla swojego dziecka". W bieżącym roku szkolnym realizujemy innowację pedagogiczną "Poznanie przez doświadczenie".

„Poznanie przez doświadczenie” – to cykl zajęć przeznaczonych dla dzieci i ich rodziców. Zajęcia te mają formę różnorodnych działań i zabaw o charakterze badawczym. Podczas nich dzieci współdziałają, bawią się ze swoimi rodzicami, współpracują w małych zespołach. Dzięki podejmowanym działaniom mają okazję obserwować i poznawać zjawiska i procesy fizyczne oraz

chemiczne zachodzące w przyrodzie. Wspólna zabawa w małych odkrywców i naukowców pobudza naturalną ciekawość poznawczą i chęć do dalszych eksploracji. Dodatkowo czas spędzony wspólnie z rodzicem wzmacnia więzi pomiędzy nim a dzieckiem oraz stanowi okazję do budowania pozytywnej relacji pomiędzy rodzicami i nauczycielami.

Jest to forma aktywnego spędzania czasu rodziców z dziećmi. Rodzice i dzieci biorą udział w proponowanych eksperymentach i doświadczeniach z dziedziny fizyki i chemii. Wspólne eksperymentowanie z wykorzystaniem bezpiecznych, dostępnych na co dzień w gospodarstwie domowym składników, przybliża

dzieciom prawa przyrody rządzące światem i rozbudza ciekawość poznawczą. Uczy analizowania, wyciągania wniosków, myślenia przyczynowo-skutkowego, doskonalą także umiejętności matematyczne (przeliczanie, odmierzanie), wzbogaca słownictwo. Uczy także wytrwałości i właściwego stosunku to niepowodzeń. Poprzez te działania rodzice pogłębiają więź ze swoimi dziećmi, otrzymują propozycje jak efektywnie spędzać z nimi czas, wspomagając równocześnie ich rozwój intelektualny.

Zauważyliśmy, że z każdych zajęć zarówno dzieci jak i rodzice wychodzą zadowoleni, z pewnym niedosytem i z niecierpliwością oczekują kolejnych. Zdarza się, że po godzinie „doświadczalnej zabawy” słychać komentarze: „to już.”, „kiedy ten czas minął!”.

Uczestnicy wychodzą z głowami pełnymi pomysłów na domowe eksperymentowanie oraz drobnymi upominkami, które często sami wykonują w trakcie naszych spotkań. Dodatkowo do wspólnego doświadczenia w domu zachęca ogłoszony konkurs na pracę dokumentującą domowe doświadczenie.

**Dorota Radziszewska
Joanna Mikłaszewicz
Magdalena Mróz
Przedszkole Samorządowe
nr 58 Integracyjne
im. J. Wilkowskiego
w Białymstoku**

O roli projektów w nauczaniu języka niemieckiego

W dzisiejszych czasach mówiąc o wszechstronnej, efektywnej edukacji, nie sposób pominąć roli języków obcych - już nie tylko języka angielskiego, od dziesięcioleci dominującego w polskich szkołach, ale również i innych, nie mniej ważnych. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Białymstoku, w skład którego wchodzi II Liceum Ogólnokształcące im. ks. Anny z Sapiehów Jabłonowskiej oraz Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Dwujęzycznymi (do niedawna Publiczne Gimnazjum nr 32 Dwujęzyczne), to placówka kładąca ogromny nacisk na naukę języków. Swoje stałe miejsce zajmuje w niej język niemiecki i związane z nim różnorodne projekty.

Wrzesień, 2004 rok. To bardzo ważna dla szkoły data, rozpoczęto bowiem wówczas realizację programu Deutsches Sprachdiplom (DSD), czyli nauki języka niemieckiego w trybie rozszerzonym, przygotowującym do uzyskania Niemieckiego Dyplomu Językowego na poziomie B2/C $\frac{1}{2}$ według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. To wydarzenie przed trzynastoma laty zapoczątkowało nowy etap rozwoju i promocji języka niemieckiego na Podlasiu. Do dziś II Liceum jest jedyną szkołą w naszym regionie, która przygotowuje młodzież do uzyskania certyfikatu DSD II.

Poza rozszerzonym trybem nauczania języka niemieckiego, uczniowie szkoły mają możliwość uczestnictwa w międzynarodowych projektach. Program Erasmus+, bo o nim mowa, polega na współpracy młodzieży i nauczycieli szkół krajów europejskich. Od wielu lat nauczyciele germaniści II Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku nawiązują kontakty ze szkołami z Niemiec oraz innych krajów, m.in. z Francji, Węgier czy Turcji.

Poza realizacją programu Erasmus, organizowana jest coroczna wymiana między szkołami w Białymstoku i Frankfurtzie (Friedrich-Dessauer-Gymnasium). Polega ona na nawiązaniu wzajemnych kontaktów i dwóch spędzonych wspólnie tygodniach - w Polsce i w Niemczech. Podczas tych wizyt młodzi ludzie zwiedzają kraj

swoich zagranicznych przyjaciół, a poprzez wspólne mieszkanie - uczestnicy projektu goszczą rówieśników w swoich domach - każdego dnia szlifują znajomość języka obcego. Doświadczenie wielu lat tego typu przedsięwzięć pokazuje, że jest to niezmiernie skuteczny, a co chyba najważniejsze - z chęcią wybierany przez młodzież sposób nauki języka obcego.

Ważnym punktem na mapie projektów związanych z językiem niemieckim w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 jest współpraca z Instytutem Goethego w ramach inicjatywy "Szkoły: Partnerzy Przyszłości" ("Schulen-Partner der Zukunft" - PASCH). Jednym z jej głównych celów jest podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej poprzez liczne stypendia zagraniczne, szkolenia, kursy i seminaria, w których nauczyciele szkoły regularnie biorą udział. Na bieżąco doskonalą oni swoje umiejętności i dostosowują je do zmieniających się realiów i wymagań młodzieży. Dzięki temu nie tylko doskonale przygotowują swoich podopiecznych do zdawania certyfikatów językowych, ale również - poprzez nowoczesne, dostosowane do wymogów szkoły XXI wieku metody nauczania - zwiększają krąg uczniów zainteresowanych nauką języka niemieckiego. Szkoła rokrocznie przeżywa istne obłędzenie - tak wielu młodych ludzi chce wstąpić w szeregi

uczniów programu Deutsches Sprachdiplom, a ich liczba rośnie z roku na rok. Jest to prawdziwy fenomen, biorąc pod uwagę fakt, że język naszych zachodnich sąsiadów nie zawsze należy do ulubionych przedmiotów dzisiejszej młodzieży.

Najlepszym uczniom szkół członkowskich PASCH proponowane są stypendia: obozy językowe oraz kilkutygodniowe kursy wakacyjne, z których korzysta zarówno młodzież II Liceum jak i Szkoły Podstawowej nr 53. Każdego roku kilkoro z nich ma możliwość nauki języka niemieckiego w najbardziej sprzyjających warunkach - wśród rówieśników z innych krajów europejskich, w letniej atmosferze relaksu i wypoczynku, a jednocześnie w intensywny, kreatywny i skuteczny sposób.

W ramach różnorodnych projektów pod patronatem Instytutu Goethego, uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Białymstoku biorą udział w interesujących, adresowanych do młodych ludzi wydarzeniach, takich jak niemieckojęzyczne festiwale teatralne, koncerty, warsztaty muzyczno-językowe, wydawanie gazetki internetowej czy też aranżacja własnej sali lekcyjnej, w której odbywają się zajęcia z języka niemieckiego. Uczestnictwo w tych, tak bliskich zainteresowaniom uczniów wydarzeniach, utwierdza młodzież szkolną w przekonaniu, że z nauki

języka można czerpać prawdziwą przyjemność.

Wszystkie wspomniane wyżej przedsięwzięcia owocują coraz większą liczbą młodych ludzi, bez trudu porozumiewających się językiem niemieckim oraz radzących sobie na różnorodnych konkursach i egzaminach. Publiczne Gimnazjum nr 32 Dwujęzyczne, a obecnie Szkoła Podstawowa nr 53, dzięki współpracy z Instytutem Goethego, stwarza swoim uczniom możliwość uzyskania potwierdzenia znajomości języka niemieckiego jako obcego (Deutsch als Fremdsprache). Szkoła przygotowuje

do egzaminów Fit in Deutsch 1/2 Fit in Deutsch 2 oraz Goethe Zertifikat B1/2. Wielu uczniów przystępuje do nich z sukcesem, co nie jest bez znaczenia na późniejszym etapie edukacji, a wreszcie na tak wymagającym w dzisiejszych czasach rynku pracy. Młodzi ludzie są świadomi aktualności i istoty słów wybitnego angielskiego psycholingwistyka Franka Smitha, który twierdził, że znajomość języka obcego „otwiera każde drzwi po drodze”, również, a może przede wszystkim te do zawodowego i osobistego spełnienia.

Język obcy to specyficzny przed-

miot, po stokroć bardziej wymagający niż inne dziedziny nauki. Ogromną wagę mają więc wszelkie przedsięwzięcia wykraczające poza szkolną ławę. Powodują one wzrost kompetencji językowych, których nie sposób osiągnąć w żaden inny sposób.

**Monika Jaroszewicz,
Agnieszka Rybicka,
Zespół Szkół
Ogólnokształcących nr 2
w Białymstoku**

„Jabłko”- metoda projektu

Planując realizację w grupie dzieci 5 i 6 letnich tematu kompleksowego „Jesień w sadzie” opracowaliśmy projekt „Jabłko”, którego celem było stworzenie dzieciom warunków do podejmowania spontanicznych działań badawczych i eksperymentów, poszerzających ich wiedzę na temat ekosystemu „sad” oraz wiedzę dotyczącą budowy jabłka, jego wartości odżywczych i sposobów wykorzystania owoców do przygotowania różnorodnych przetworów.

Naturalna ciekawość świata

zaprowadziła najpierw dzieci z grupy „Wróbelki” do pobliskich ogródków działkowych, gdzie rodzice jednego z wychowanków są właścicielami niewielkiego sadu. Dzieci miały możliwość obserwacji drzew owocowych i zebrania różnych gatunków jabłek do kącika przyrody. Przy okazji odkalkowały też korę drzew na papierze za pomocą kredek. Prace te wyeksponowane zostały w „galerii na sznurku” i ozdobiły przedszkolną salę „Wróbelków”.

Przyniesione z sadu jabłka zains-

pirowały też przedszkolaki do różnorodnych działań: dzieci oglądały owoce, opisywały ich wygląd, określały smak, poznawały nazwy gatunków, przeliczały pestki, porównywały wielkość jabłek, przeliczały je i tworzyły zbiory, układały rytmy). Działania te sprawiały dzieciakom ogromną frajdę i poszerzały ich wiedzę przyrodniczo-matematyczną.

Podczas realizacji projektu jabłko było też głównym tematem prac plastycznych, do których wykorzystywane były różnorodne materiały (między innymi masa solna, materiały tekstylne, kolorowy papier). Zajęcia te służyły rozwijaniu wyobraźni i sprawności manualnej dzieci. Ukazywały też różne możliwości opracowania tematu związanego z tym samym materiałem przyrodniczym.

Niebywałą frajdę sprawiły też dzieciom zajęcia gospodarskie, na których piekły szarlotkę, robiły chipsy jabłkowe, piekły jabłka, wykonały tort wafelowy z jabłkami. Przedszkolaki uczyły się współpracy w zespole i odpowiedzialności za poprawne wykonanie zadania. Nagrodą za trud włożony w przygotowanie specjalów była ich degustacja (zdjęcie powyżej z prawej).

Wykorzystując zainteresowanie i dociekliwość dzieci tematem zachęcałyśmy je przede wszystkim do podejmowania działań badawczych

i eksperymentów, których celem było pobudzenie myślenia dzieci, poszukiwanie rozwiązań, wyjaśnianie i stawianie wniosków. Przedszkolaki pod nadzorem nauczycielki przeprowadziły wiele ciekawych doświadczeń.

Do realizacji wybranych zagadnień z projektu zaprosiliśmy też rodziców dzieci. Zaangażowanie ich do udziału w projekcie miało na celu zachęcenie rodziców do twórczych działań w domu wspólnie z dziećmi, efektem których miało być opracowanie ciekawostek dotyczących jabłek. W rezultacie otrzymaliśmy wiele ciekawych prac. Były one skarbnicą wiedzy, dzięki której dzieci poszerzyły swoje wiadomości.

Swoją wiedzę na temat właściwości zdrowotnych jabłek i sposobów ich przetwarzania dzielili się z dziećmi także zaproszeni eksperci. Gościliśmy babcię jednego z wychowanków, która przedstawiła dzieciom sposoby na zimowe przetwory z jabłek i sprezentowała im słóiczki z dżemem oraz panią intendentkę, która przeprowadziła

pogadankę na temat znaczenia witamin dla prawidłowego rozwoju każdego dziecka.

Realizacja projektu „Jabłko” w grupie „Wróbelków” trwała przez cały miesiąc październik. Zrealizowane zostały wszystkie założenia zawarte w projekcie.

Uroczyste podsumowanie działań miało miejsce w połowie listopada 2017 roku i zakończyło się prezentacją

multimedialną dla dzieci i ich rodziców. Polecamy metodę projektu naszym koleżankom z innych przedszkoli.

**Anna Surowiec
Elwira Kudrzycka
Przedszkole Samorządowe nr 45
„Chatka Kikulaćka”
w Białymstoku**

Photony w „Bajkowej Krainie”

Rok 2017 był bardzo ważny dla naszego przedszkola, ponieważ zagrościły u nas, a nawet zadomowiły się na stałe pierwsze nowoczesne, interaktywne Roboty Photon, które rozwijają się razem z dzieckiem, co oznacza, że potrafią tyle, ile jego użytkownicy. Dzięki temu mamy pewność, że dziecko rozumie działanie Photona, potrafi go wykorzystać, a także jest zmotywowane, aby go rozwijać. Przedszkolaki często biorą udział w zajęciach i zabawach interaktywnych, uczą się nowych umiejętności programowania, szybkiego podejmowania decyzji, rozwijania pamięci, interakcji z Robotem, które na pewno przydadzą im się w przyszłości.

Na początku grudnia 2017 dzieci ze wszystkich grup wiekowych rozpoczęły swoją przygodę z zabawnymi i interesującymi przybyszami z nieznanego świata. Chłopczyk dostał imię

Kosmitek, a dziewczynka Luna. Bardzo się cieszymy, że wylądowały u nas. W tym samym dniu nauczycielki przeprowadziły pełne inspiracji i zaangażowania zabawy i zajęcia z Photonami dla zniecierpliwionych przedszkolaków spragnionych bliższego poznania. Po krótkiej prezentacji każde dziecko miało możliwość poznać robota indywidualnie a on reagował jakby naprawdę odczuwał emocje ludzi: cieszył się, smucił, denerwował wydając przy tym ciche odgłosy. W trakcie spotkania pojawiły się także elementy programowania, tj. dzieci miały możliwość same manualnie zaprogramować Photona przy pomocy specjalnej aplikacji na tablecie.

Photony wykorzystujemy w rozmaity sposób. Ciekawe i efektowne są zajęcia dotyczące poruszania się po drodze (macie piankowej) ze znakami bezpieczeństwa dla pieszych, pojazdów

oraz sygnalizacją świetlną. Użycie Robotów sprawia, że dzieci bardziej skupiają uwagę i z większym zaangażowaniem utrwalają zasady bezpieczeństwa.

Interaktywny Photon już od początku cieszy się dużym zainteresowaniem. Przede wszystkim służy dzieciom do programowania, ale jest także wspaniałym narzędziem służącym w pracy nauczycieli. Można go wykorzystywać do różnych form pracy z grupą: muzycznych, ruchowych, językowych (w tym logopedycznych, lingwistycznych), matematycznych, gimnastycznych. Dzieci razem z Photonami przygotowują się do nauki pisania i czytania oraz matematyki w szkole, uczą się zasad bezpieczeństwa. Bawią się w odczytywanie słów, gdy Robocik podróżuje od literki do literki lub odczytują działania matematyczne na zbiorach. Szerokie

zastosowanie tego innowacyjnego Robota utwierdza nas w przekonaniu, że nauka może być przyjemna i interesująca, a nie wszystko co przynosi nowoczesna technologia jest niepokojące w wychowaniu dziecka. Razem z przedszkolakami Photony odnoszą sukcesy, a także uczą się pokonywania trudności.

Użycie w zabawie Robotów pomaga dzieciom rozwijać umiejętność

logicznego myślenia, odkrywać nowe technologie i stawiać pierwsze kroki w świecie programowania, które większości dorosłym wydają się nie do pojęcia. A co najważniejsze, dzieci tak dobrze się z nim bawią, że nawet nie zdają sobie sprawy, iż uczą się rzeczy przyszłościowych. Prawidłowe posługiwanie się tymi nowoczesnymi wynalazkami może spełniać war-

tościowe funkcje w kształceniu, wychowaniu oraz stymulowaniu rozwoju dzieci otwartych, szczęśliwych i pewnych siebie.

Małgorzata Wróblewska
Przedszkole Samorządowe nr 48
„Bajkowa Kraina”
w Białymstoku

Relacja z obchodów XVI Święta Origami w Białymstoku

3 marca 2018 r. Szkoła Podstawowa nr 47 im. Jana Klemensa Branickiego w Białymstoku gościła miłośników wschodniej sztuki składania papieru.

Honorowym patronatem imprezę

objęli: Wojewoda Podlaski, Marszałek Województwa Podlaskiego, Prezydent Miasta Białegostoku, Komendant Miejski Policji. Opiekę medialną sprawowała Telewizja Białystok.

XVI Święto Origami połączone

było z rozstrzygnięciem XI Regionalnego Konkursu „Mistrz Origami”. W konkursie wzięło udział 396 dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych województwa podlaskiego. Nagrodzono aż 120 prac.

Od 22 lutego wyróżnione prace można oglądać na wystawie pokonkursowej „Bajkowy świat origami” w Szkole Podstawowej nr 47 im. Jana Klemensa Branickiego w Białymstoku. Oglądających zachwycają kwiaty, anioły, świątynia, żółwie, żabki, łabędzie, papuga, rybka Nemo, pielęgniarka, kot, kaktusy i wiele innych modeli. Można też zobaczyć Misia policjanta czy motocykl policyjny z chińskiego modułu. Nie zabrakło prac wykonanych przez najmłodszych uczestników – dzieci z podlaskich przedszkoli. Są to kompozycje kwiatowe, akwaria, zwierzęta i postacie z bajek.

Wiele prac dotyczyło bezpieczeństwa dzieci w czasie zabawy i w ruchu drogowym. Wręczenie dyplomów

odbyło się podczas Święta Origami. Laureaci otrzymali dyplomy i wiele cennych nagród.

Zostali też uhonorowani nagrodami specjalnymi: Wojewody Podlaskiego, Marszałka Województwa Podlaskiego, Komendanta Miejskiego Policji w Białymstoku, Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Białymstoku, Białostockiego Klubu Polskiego Centrum Origami, Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 47, oraz katedry katechetów ze Szkoły Podstawowej nr 47 w Białymstoku. Prace poświęcone bezpieczeństwu dzieci w ruchu drogowym nagrodzone zostały przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Białymstoku i Komendanta Miejskiego Policji w Białymstoku.

Wszyscy uczestnicy imprezy już przy wejściu zostali obdarowani przez organizatorów pamiątkowymi emblematami wykonanymi techniką origami. Kolejnym punktem Święta były warsztaty origami prowadzone przez animatorki z Białostockiego Klubu Polskiego Centrum Origami. Cieszyły się one dużym zainteresowaniem zarówno wśród dzieci jak i ich rodziców.

Goście Święta Origami, wzorem lat ubiegłych, mieli okazję uczestniczyć w degustacji herbat japońskich. Miłym prezentem dla wszystkich uczestników był też słodki poczęstunek przygotowany przez organizatorów. Uczestnicy Święta Origami mogli wziąć udział w specjalnym pokazie przygotowania i degustacji sushi przygotowanej przez restaurację Tokyo Sushi w Białymstoku.

Dużym zainteresowaniem uczestników imprezy cieszyło się zapisywanie imion pismem japońskim prowadzone przez panią Annę Nemoto i Hiroszi Nemoto, lektorów ze Szkoły Języka Japońskiego „Akari” w Białymstoku.

Cieszy nas fakt, że z każdym rokiem impreza przyciąga tak liczne rzesze miłośników oraz sympatyków starej wschodniej sztuki składania papieru. Po raz kolejny Święto Origami okazało się ciekawym pomysłem na wspólną zabawę całych rodzin.

Jadwiga Filipowicz
koordynatorka projektu